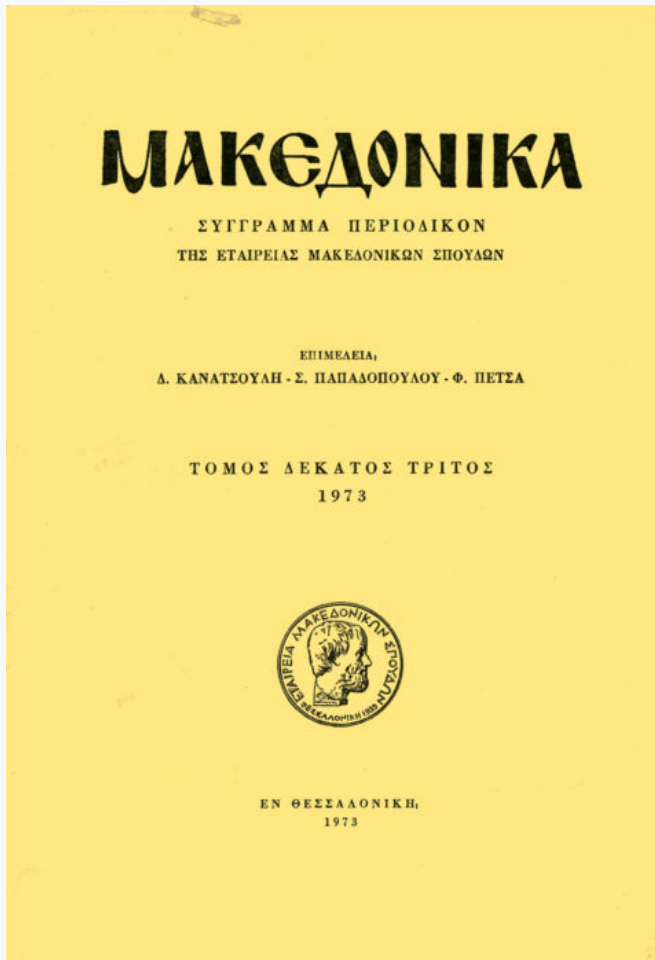

Μακεδονικά

Τόμ. 13, Αρ. 1 (1973)

Στρατιωτικά Ακαδημιαί εν Μακεδονία από τους αρχαίους χρόνους μέχρι σήμερα

Αχιλλεύς Σ. Ανθεμίδης

doi: [10.12681/makedonika.897](https://doi.org/10.12681/makedonika.897)

Copyright © 2014, Αχιλλεύς Σ. Ανθεμίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ανθεμίδης Α. Σ. (1973). Στρατιωτικά Ακαδημιαί εν Μακεδονία από τους αρχαίους χρόνους μέχρι σήμερα. *Μακεδονικά*, 13(1), 117-152. <https://doi.org/10.12681/makedonika.897>

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΑΚΑΔΗΜΙΑΙ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΧΑΙΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

Εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ παρόντος ἐγεννήθη ἡ ἰδέα τῆς ἀφιέρωσως ἐνὸς σκιαγραφήματος εἰς τὴν σύγχρονον «Στρατιωτικὴν Ἀκαδημίαν», ἡ ὁποία λειτουργεῖ εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ δὴ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, πρωτεύουσαν τῆς Βορείου Ἑλλάδος.

Εἰς τὴν σκέψιν αὐτὴν ὠδηγήθημεν ἐπειδὴ ἡ παρουσίας τῆς ἱστορικῆς καὶ δικαϊκῆς ἐξελιξέως τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου δὲν ἀπετέλεσε μέχρι σήμερον ἀντικείμενον ἐρεύνης. Ἐκτὸς δακτυλογραφημένων κειμένων, τὰ ὁποία ἐπεμελήθησαν φιλόπονα στελέχη τῆς διοικήσεως τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου, οὐδεμία ἐτέρα σοβαρὰ καὶ ἐμπεριστατωμένη μελέτη εἶδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος εὐελπιστεῖ ὅτι διὰ τῆς ἐργασίας του αὐτῆς καλύπτει τὸ ὑφιστάμενον κενόν. Πέραν ὅμως τῶν ἀνωτέρω, παρέχει ἡ ἐργασία αὐτὴ εἰς τὸν συγγραφέα τῆς τὴν βάσιμον ἐλπίδα, ὅτι θὰ εὐρεθοῦν καὶ ἄλλοι μελετηταί, οἱ ὅποιοι θὰ συμπληρώσουν καὶ θὰ διευρύνουν τὴν σχετικὴν πρὸς τὸ θέμα βιβλιογραφίαν.

Ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας τυχάνει τὸ γεγονός ὅτι ἡ γνῶσις τῆς ἱστορίας κάθε διοικητικῆς μονάδος, εἰς οἰονδήποτε τομέα τῆς δημοσίας διοικήσεως, ἡ γνῶσις τῶν πηγῶν κάθε μεγαλοπνόου σκέψεως, ὡς εἶναι λ.χ. ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως εἰς τὴν χώραν τοῦ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου μιᾶς πολεμικῆς Ἀκαδημίας, ἀποτελεῖ διδάγμα διὰ τὴν σύνδεσιν τοῦ παρελθόντος πρὸς τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Ἀκριβῶς διὰ τὴν σύνδεσιν τοῦ παρελθόντος πρὸς τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον ἐγένετο ἡ προσπάθεια παρουσιάσεως τῆς ἐπὶ διεθνούς ἐπιπέδου πολεμικῆς καὶ διπλωματικῆς δραστηριότητος τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων, ὡς καὶ τῶν σχολῶν ἐκπαιδεύσεως τῶν στρατιωτικῶν καὶ διοικητικῶν στελεχῶν τῶν.

Εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐργασίας παρουσιάζεται μιὰ Στρατιωτικὴ Σχολὴ εἰς τὴν αὐτὴν τῶν Μακεδόνων βασιλέων καὶ μὲ ἀδρὰ χαρακτηριστικὰ τὰ ἐπιτεύγματα τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων εἰς τοὺς τομεῖς τῆς στρατιωτικῆς, διπλωματικῆς καὶ πολιτιστικῆς δραστηριότητος, τῶν ὁποίων ἀπάνθισμα ἀποτελοῦν αἱ κοσμοϊστορικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ νίκαι τῶν καὶ αἱ διακρατικαὶ συνθήκαι τῶν, τὸσον μὲ τὰς ἄλλας ἑλληνικὰς πόλεις-κράτη, ὅσον καὶ μὲ ἄλλοεθνεῖς. Εἰς τὸ δεύτερον μέρος παρουσιάζεται ἡ ἱστορικὴ πορεία

καὶ τὸ ἐκάστοτε ἰσχύον δίκαιον ἐπὶ τῆς δραστηριότητος τῆς συγχρόνου ἐν Μακεδονίᾳ στρατιωτικῆς ἀκαδημίας (Ἀνωτέρα Σχολὴ Πολέμου).

Εὐχαριστίας ὀφείλω ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης εἰς τὸν τακτικὸν καθηγητὴν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς καὶ φίλον κ. Δημ. Κανατσούλην, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ διεξέλθῃ τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐργασίας, ὡς καὶ εἰς τὸν φίλον κ. Ἰωάννην Παπαπαναγιώτου, ἀντισυνταγματάρχην, ἀπόφοιτον τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου, διὰ τὰς πολυτίμους ὁδηγίας του πρὸς συγκέντρωσιν τοῦ σχετικοῦ ὑλικοῦ καὶ τὴν παρουσίαςιν μέρους τῆς μελέτης, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ εἰς τὴν προϊστορίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου, δηλ. τῆς συγχρόνου «ἀκαδημίας πολέμου» εἰς τὴν εὐάνδρον Μακεδονίαν.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ

Σκοπὸς τῆς παρουσίης μελέτης εἶναι ἡ παρουσίαςιν τῆς δομῆς καὶ τοῦ σκοποῦ, διὰ τὸν ὁποῖον ἔκαμαν τὴν ἐμφάνισίν των τὰ δύο κέντρα στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ μετεκπαιδεύσεως εἰς τὸν μακεδονικὸν χῶρον εἰς μίαν περίοδον βᾶθους δύο περίπου χιλιετηρίδων.

Εἰς τὰς εἰρηνικὰς καὶ πολεμικὰς σχέσεις των οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες γενικῶς καὶ ἐν προκειμένῳ οἱ Μακεδόνες, διακρίνονται διὰ τὴν σαφήνειαν τῶν ἐννοιῶν, διὰ τῶν ὁποῖων ἐκφράζον τὰς γενικὰς καὶ εἰδικὰς συνθήκας τῆς διαβιώσεώς των καὶ καθορίζουν τὰς συνεπείας τὰς παρουσιαζόμενας ἐκ τοῦ ἀδυσωπήτου ἀνταγωνισμοῦ των, εἴτε διὰ τῆς χρήσεως μέσων βίας ἢ τῆς συνάψεως καὶ συνομολογήσεως συνθηκῶν εἰρήνης.

Λόγῳ τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως καὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τῶν διαδραματιζομένων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὁ πόλεμος θεωρεῖται ὡς τὸ ἔσχατον καὶ ὀλοκληρωτικὸν μέσον συνεχίσεως τῆς πολιτικῆς τῶν ἀρχαίων κρατῶν-πόλεων καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτήν, ἄλλωστε, ἐκπαιδεύεται τὸ ἄνθος τῆς νεότητος τόσον τῶν Ἀθηνῶν, ὅσον καὶ τῆς Σπάρτης, καθὼς καὶ τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων¹.

Πέραν τούτου ὁμως ἐκτὸς τῶν ἐποχῶν, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ Ἕλληνες χωρίζονται ἀπὸ βαθεῖας πολιτικῆς καὶ πολιτειακῆς διαιρέσεις, ὑπάρχουν ἐποχαι κατὰ τὰς ὁποίας αἱ ἐπιδιώξεις τῶν μεγάλων παρατάξεων ἄπτονται καὶ ἐναρμονίζονται ἐπὶ κοινῶν σημείων καὶ δὴ ἐπὶ θεμάτων τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς των. Ὁ σκοπὸς τῆς πολεμικῆς δράσεως κατὰ γενικὸν κανόνα εἶναι

1. Βλ. Ἀ.χ. Ἀνθεμίδη, Ἀνώτερα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, «Μακεδονικά», τ. Θ' (1969), σ. 345.

ὁ ἀφοπλισμὸς τοῦ ἐχθροῦ¹ καὶ ἐφ' ὅσον δὲν καταστῆ τοῦτο δυνατὸν διὰ τῆς χρήσεως μέσων καὶ πράξεων βίας² (πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων), τότε ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐπεμβαίνει διὰ τῆς εὐφυΐας τῆς καὶ περιστέλλει τὰς πράξεις τῆς βίας διὰ τῆς ὑπογραφῆς ἀμοιβαίων συμφωνιῶν καὶ συνθηκῶν. Εἶναι ἐπομένως ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως, ὅτι τόσον ὁ πόλεμος, ὅσον καὶ αἱ ὑπογραφεῖσαι συνθήκαι μεταξὺ τῶν διαφόρων κρατῶν-πόλεων εἶναι καθαραὶ πολιτικαὶ πράξεις· ἄρα καὶ ὁ πόλεμος ὡς ἀρχικὸν κίνητρον τόσον εἰς τοὺς ἀρχαίους λαοὺς, ὅσον καὶ τοὺς συγχρόνους εἶχε καὶ ἔχει πολιτικὰς ἐπιδιώξεις.

Ἄξιον μνεΐας εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ἡ Μακεδονία κατέστη κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους σπουδαῖον κέντρον ἀκτινοβολίας νέων ἰδεῶν, ὡς καὶ διεθνοῦς διπλωματικῆς καὶ στρατιωτικῆς δραστηριότητος, ἡ ἕκτασις τοῦ ὁποῖου ἔφθασε μέχρι τῆς Ἰλλυρίας καὶ τῆς Καρχηδόνας, τῆς Ρώμης καὶ τῆς Περσίας, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἰδιαιτέρως τῆς Νοτίου Ἑλλάδος.

Ἡ ὑπαρξίς ἐνὸς μικροῦ ἀριθμοῦ συνθηκῶν σπουδαιότητος σημασίας, ἀφ' ἐνὸς μὲν τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων μετὰ τῶν Ἀθηναίων, τῶν Χαλκιδιέων καὶ τῶν Σπαρτιατῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ μετὰ λαῶν ἀλλοεθνῶν σημαντικῆς ἰσχύος καὶ ἐπιρροῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, μαρτυρεῖ ὅτι εἰς τὸν χρόνον τοῦτον τῆς Μακεδονίας τὰ ὑφιστάμενα κέντρα στρατιωτικῆς ἢ καὶ ἐτέρας μορφῆς ἐκπαιδεύσεως διεδραμάτισαν λίαν σημαντικὸν ρόλον εἰς τὰς διεθνεῖς ὑποθέσεις τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου³.

Α΄ ΜΕΡΟΣ

Η ΠΡΩΤΗ ΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ «ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΟΛΕΜΟΥ»

1. Γενικά.

Ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ ἰδρυτῆς τῆς Περιπατητικῆς Σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν καὶ συνεχιστῆς τῶν παραδόσεων τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος, παρ' ὅλον ὅτι ἔλκει τὴν καταγωγὴν ἐκ Μακεδονίας, φαίνεται ὅτι δὲν εὐρίσκει ἐκεῖ πρόσφορον τὸ ἔδαφος διὰ τὴν ἰδρυσιν σχολῆς καὶ διὰ τοῦτο κατέρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου διαπρέπει ὡς μαθητῆς τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος καὶ κατόπιν ὡς φιλόσοφος καὶ διδάσκαλος.

Δὲν θὰ ἀπετέλει ὁμοῦ ὑπερβολὴν, ἐὰν ἐγίνετο δεκτῆ, χωρὶς ἐπιφυλάξεις

1. Carl v. Clausewitz, Vom Kriege, Berlin 1832, Ἑλληνικὴ μετάφρασις ὑπὸ τοῦ Γ. Γαζῆ, Ἀθῆναι 1960, σ. 30.

2. «Der Krieg ist ein Akt der Gewalt und es gibt in der Anwendung derselben keine Grenzen» Clausewitz, ἔ.ἀ.

3. Βλ. Ἀ.χ. Ἀνθεμίδη, Ἀνώτερα Ἑκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, ἔ.ἀ., σ. 343 κ.ἑ.

ἢ διαπίστωσης τῶν ειδικῶν μακεδονολόγων καὶ ἱστορικῶν¹, ὅτι εἰς τὴν ἀρχαίαν Μακεδονίαν, μάλιστα δὲ εἰς τὴν αὐτὴν τῶν Μακεδόνων βασιλείων, ἐλειτούργει εἰς περιορισμένην κλίμακα ἕν ἀνώτερον ἴδρυμα παροχῆς ἐπαγγελματικῶν γνώσεων, ὑπὸ μορφήν μιᾶς «Στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας» ἢ μιᾶς «Σχολῆς Κρατικῶν Στελεχῶν», ὅπως θὰ ἐλέγομεν ἡμεῖς σήμερον.

Διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν διδασκάλων καὶ τὰ προσόντα αὐτῶν, καθὼς καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν διδασκομένων μαθητῶν, τὴν διάρθρωσιν τῶν σπουδῶν, τὰ προγράμματα διδασκαλίας, τὰ μέσα διδασκαλίας, τὰς κτηριακὰς ἐγκαταστάσεις (ἐὰν βέβαια ὑπῆρχον εἰς ἰδιαίτερον συγκρότημα) αἱ πηγαὶ σιωποῦν.

Εἰς τὴν «Ἀκαδημίαν» αὐτὴν ἐσπούδαζαν, ἀπὸ νεαρῆς ἡλικίας καὶ διὰ ἀπὸ 13-15 ἐτῶν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ἰδίου τοῦ βασιλέως, ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὰ παιδιά τῶν Μακεδόνων ἀρχόντων (εὐγενῶν). Κύριος σκοπὸς τῆς «Στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας» ἦτο βεβαίως ἡ ἐκπαίδευσις μιᾶς τάξεως νέων καὶ ἡ μύησις τῶν εἰς τὴν τέχνην τοῦ πολέμου. Παραλλήλως ὁμοῦ πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ἀγωγήν, παρείχeto καὶ θεωρητικὴ μόρφωσις εἰς τοὺς τροφίμους τῆς Σχολῆς.

Πέραν τῆς γενικῆς μορφώσεως καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀγωγῆς τῶν νεαρῶν Μακεδόνων εὐγενῶν, ἰδιαίτερα προσοχὴ ἐδίδοτο καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς μουσικῆς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι οἱ τρόφιμοι τῆς «Σχολῆς» ἐξ ἐπόψεως πνευματικῆς συγκροτήσεως εὐρίσκοντο εἰς σημαντικῶς ἠδύξημένον ἐπίπεδον. Ἐξ ὧσων τοῦλάχιστον μαρτυροῦν αἱ πηγαί, αἱ ὁποῖαι διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα εἰς ὀλόκληρον τὴν Μακεδονίαν δὲν παρουσιάζεται ἐτέρα ἐστία πνευματικῆς δραστηριότητος, πλην ἐκείνης τοῦ Μακεδόνο βασιλέως.

2. Σκοπὸς καὶ ἀποστολὴ τῆς «Ἀκαδημίας».

Ἡ σκέψις καὶ τὰ σχέδια τοῦ Φιλίππου ἀπέβλεπον εἰς τὴν σταθεροποίησιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς συγκεντρωτικῆς πολιτικῆς του, μὲ βάσιν τοὺς δύο πόλους στηρίξεως μιᾶς ὀργανωμένης κοινωνίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δηλ. τὴν πολιτικὴν ἐνότητα τοῦ βασιλείου του καὶ τὴν διατήρησιν αὐτοῦ διὰ τῆς στρατιωτικῆς ἰσχύος, ὡς καὶ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ κράτους τοῦ ἀπὸ διοικητικῆς ἀπόψεως δι' ἱκανῶν στελεχῶν.

Ἐκτὸς αὐτοῦ, ὁ Φίλιππος ἠλπίζεν ὅτι διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ καθίστα τὸν σύνδεσμον (ἢ ἄλλως τὸν δεσμὸν) τῆς αὐτῆς μὲ τοὺς «ἀπειθάρχους» Μακεδόνας εὐγενεῖς ἔτι στενότερον, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἐπέτυχεν. Οὕτω ἡ

1. Δ. Κανατσούλη, Οἱ βασιλικοὶ παιδῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν Μακεδονίαν, «Ἀγωγή», (1949), σ. 111 κ.έ., τοῦ ἰδίου, Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκπαίδευσως, Μεγάλη Παιδαγωγικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία, τ. III, σ. 271.

διοικήσεις τῶν κοινῶν ἀπὸ πεπειραμένους εἰδικούς συνέβαλε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐξειδικεύσειν τῶν λειτουργῶν τῆς δημοσίας διοικήσεως τοῦ Μακεδονικοῦ Κράτους. Ἡ ἐξέλιξις τῶν διαπολιτειακῶν σχέσεων ἀνεπτύχθη εἰς τοιοῦτον βαθμὸν μεθοδολογίας καὶ τεχνικῆς, ὥστε ἡ διπλωματικὴ ἀντιπροσώπευσις κατέστη θεσμὸς καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς πρώτους θεσμοὺς τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου.

Ἄργότερον αἱ διακρατικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν Μακεδόνων ἡγετῶν καὶ τῶν ἡγετῶν τῆς Περσίας ἦσαν ὁμολογουμένως κοσμοϊστορικῆς σημασίας (333-331 π.Χ.). Τόσον διότι οἱ Μακεδόνες ἐξηνάγκασαν τοὺς Πέρσας εἰς μίαν ἄνευ προηγουμένου ὀλοκληρωτικὴν ἤτταν¹, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἔντονον μεταξὺ τῶν ἐν λόγῳ δυνάμεων διπλωματικὴν δραστηριότητα διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς ἐπιστολῶν καὶ συνάψεως συμφώνων².

Ὁ Δαρεῖος ἀργότερον παρουσιάζεται ὡς νοσταλγὸς τοῦ Συμφώνου μεταξὺ τοῦ Φιλίππου Β' καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου Γ', καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ἡ ἰσορροπία τῶν δυνάμεων εἰς τὸ τμήμα τοῦτο τῆς Ἀσιατικῆς ἡπείρου ὑπέστη βαθὺ ρῆγμα πρὸς ὄφελος πλέον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Τὸ ὑφιστάμενον μέχρι τότε status quo τῆς κυριαρχίας τοῦ Δαρείου κλονίζεται καὶ ὁ Δαρεῖος προσπαθεῖ διὰ παντὸς τρόπου νὰ διατηρήσῃ τὴν κυριαρχίαν του. Χρησιμοποιεῖ τὸν διπλωματικὸν διάλογον καὶ διὰ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς του ἐπιδίδκει τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν οἰκείων του, ἐνῶ ὡς στόχον του εἶχε τὴν ἐπάνοδον εἰς τὰς σχέσεις τῆς χώρας του ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀρταξέρξου Γ' καὶ τοῦ Φιλίππου Β'³. Ἀκολουθεῖ ζωνρὰ διπλωματικὴ δραστηριότης διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς ἐγγράφων, ἅτινα ἀνέρχονται εἰς 115 τὸν ἀριθμὸν⁴.

1. Αἱ μάχαι τῆς Ἰσσοῦ 333 π.Χ. (Ἀρριανὸς Β', 7-11) καὶ Γαυγαμήλων τοῦ ἔτους 331 π.Χ. (Ἀρρ. Γ', 8-7 κ.έ).

2. Βλ. Ε. Μικρογιαννάκη, Ὁ διακρατικὸς διάλογος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Αἱ μεταξὺ Ἀλεξάνδρου Γ' καὶ Δαρείου Γ' διπλωματικαὶ ἐπαφαί, Ἀθῆναι 1969, σ. 73 κ.έ. Χωρὶς νὰ προσθέτῃ τι τὸ νέον, παρὰ τὸν περὶ τοῦ ἀντιθέτου ἰσχυρισμὸν τοῦ ὁ συγγραφεύς, ἐνῶ κάμνει χρῆσιν τοῦ γενικοῦ τίτλου «Διακρατικὸς διάλογος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα», περιορίζεται κυρίως εἰς τὴν παρουσίαν τῆς διπλωματικῆς δραστηριότητος μόνον μεταξὺ τῶν Μακεδόνων καὶ Περσῶν καὶ δὴ ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου Γ' πρὸς Δαρεῖον τὸν Γ'. Ο Β e n g t s o n, Die Staatsverträge dei Altertums, München 1959, σ. 312, ἀναφέρεται εἰς τὸ θέμα τοῦτο ἐξ ἐπόψεως ἱστορικῆς. Τοῦτο ὀφείλεται προφανῶς εἰς ἄγνοιαν τοῦ σ. περὶ τῶν ἐννοιῶν τοῦ δικαίου τοῦ πολέμου, τῆς πολιτικῆς ἀνυμετρήσεως τῶν κρατῶν καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς οὐσίας τοῦ πολέμου.

3. Βλ. ἐπ' αὐτοῦ Μικρογιαννάκη, ἔ.ἀ., σ. 41.

Κατωτέρω παρατίθεται ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία, εἰς τὴν ὁποίαν δύναται νὰ προσφύγῃ ὁ ἐνδιαφερόμενος ἐρευνητής:

Μεγάλη Ἑλληνικὴ Παιδαγωγικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια, ἔκδοσις 1967, τόμος II, σ. 452 κ.έ., ὅπου παρατίθεται πραγματεία τοῦ Θ. Φωτεινοπούλου, καθὼς καὶ πλουσία βιβλιογραφία περὶ τῆς Παιδείας ἐν γένει εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπίσης εἰς τὸν II τόμον, σ. 461-465, περιέχεται σχετικὴ μελέτη τῆς Ἑλ. Δούκα-Καραγιαννοπούλου, καθὼς καὶ πλουσία βιβλιογραφία.

4. Βλ. ἐπ' αὐτοῦ S. K a e r s t, Der Briefwechsel Alexanders des Grossen, «Philologus»,

Ἐδῶ παρουσιάζεται ὁ Δαρεῖος, παρ' ὅλον ὅτι ἦτο ἡττημένος, μὲ ὕψηλόν εἰσέτι φρόνημα¹, ἐνῶ ὁ γίγας τῆς Μακεδονίας ἀντιδρᾷ κεραυνοβόλως καὶ ἀποτελεσματικῶς καὶ ἐπιτυγχάνει τελικῶς τὴν συντριβὴν τοῦ ἀντιπάλου του εἰς τὴν περίφημον μάχην τῶν Γαυγαμήλων (331 π.Χ., ἾΑρρ. Γ' 7, 6). Διὰ τῆς ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Δαρεῖον ἀπῆτει τὴν ἀναγνώρισίν του ὡς κυριάρχου τῆς Ἀσίας².

Συνελόντι εἰπεῖν, διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἄνθους τῆς νεότητος τῶν Μακεδόνων εὐγενῶν εἰς τὴν «Στρατιωτικὴν Ἀκαδημίαν», ὁ Φίλιππος ἐπέδωξε τόσον τὴν ἐπὶ ἀνδρῶν τῶν στρατεύματός του δι' ἀξίων καὶ καλῶς κατηρτισμένων στελεχῶν³ διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν καὶ ἐξουδετέρωσιν τῶν ἐχθρῶν τοῦ Μακεδονικοῦ Κράτους, ὅσον καὶ τὴν τοποθέτησιν εἰς καίρια σημεῖα τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ὑπαλλήλων προικισμένων μὲ γνώσεις καὶ ἀγωγὴν, τὰς ὁποίας ἀπέκτησαν ἐν τῇ «Ἀκαδημίᾳ». Ὁμολογουμένως θὰ ἦτο παράλειψις, ἐὰν δὲν ἐσημειοῦτο ἐνταῦθα, ὅτι ἡ Σπάρτη δὲν ἐχρειάζετο «ἀ κ α δ η μ ι α ν» τοῦ εἶδους τῆς Μακεδονίας, ἐπειδὴ εἰς τὴν χώραν αὐτὴν ὀλόκληρον τὸ ἄνθος τῆς νεότητος κατεῖχε τὴν τέχνην τοῦ πολέμου διὰ τῆς αὐστηρᾶς στρατιωτικῆς ἀγωγῆς εἰς τὴν ὅποιαν ὑπέκειτο.

Ἄ ὁ θεσμὸς αὐτός, κατὰ τοὺς εἰδικούς ἐρευνητάς⁴, εἰσήχθη πιθανώτατα ὑπὸ τοῦ βασιλέως Φιλίππου τοῦ Β', διετηρήθη δὲ μέχρι τῆς καταργήσεως τῆς Μακεδονικῆς βασιλείας ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι

τ. 30 (1889), σ. 69-93 κ.έ., ἐνθα διατυπώνει ἀμφιβολίας περὶ τῆς γνησιότητος τῶν ἐν λόγῳ ἐπιστολῶν, καὶ W. T a r n, Alexander the Great. III, 1950, σ. 196 κ.έ.

1. Διοδ. ΙΖ', 39, 1.

2. H. B e r v e, Griechische Geschichte II, σ. 55.

3. Οὗτω ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος παραλαβὴν τὴν ἰσχυροτάτην πολεμικὴν μηχανὴν, τὴν ὁποῖαν προητοίμασεν ὁ πατὴρ του, καὶ ἀποκτήσας πολεμικὴν πείραν ὡς διάδοχος τοῦ θρόνου, ἐξεμεταλλεύθη ταῦτα εἰς τὴν ἐναντίον τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν τῶν Ἑλλήνων. Κατ' αὐτὴν ἐχρησιμοποίησε μεθόδους αἰτινας ἀποτελοῦν καὶ σήμερον ἀκόμη βασικὰς ἀρχὰς τοῦ πολέμου εἰς τε τὴν τακτικὴν καὶ τὴν στρατηγικὴν. Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς οἰκονομίας δυνάμεων, τοῦ αἰφνιδισμοῦ, τῆς ἀπηνόου καταδιώξεως, ὡς καὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς ἐπιτυχίας, τοῦ ἔδωκαν τὴν δυνατότητα νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ στίφη τῶν Ἀσιατῶν εἰς μάχας, εἰς τὰς ὁποίας οὗτοι δὲν ἦσαν μόνον ἀριθμητικῶς ὑπέρτεροι, ἀλλὰ καὶ ἀρτιότερον ἐξοπλισμένοι. Εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων λ.χ. ἀντεμετώπισεν εἰς ἀναπεταμένον πεδῖον δεκαπλασίας σχεδὸν δυνάμεις, ἐξοπλισμένας μὲ τὰ ἄρματα μάχης τῆς ἐποχῆς ἐκεῖνης, ἐνῶ εἰς τὸν Ὑδάσπην αἰφνιδίασε πλήρως τὸν ἀντίπαλόν του κατορθώσας ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἀντιμετωπίσῃ τοὺς πολεμικοὺς του ἐλέφαντας, χωρὶς νὰ ὑποστῇ σοβαρὰς ἀπωλείας, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ νικήσῃ τὸν ἐχθρόν του κατὰ τρόπον ἀποφασιστικόν. Τέλος δὲν παραλείπεται νὰ ἀναφερθῇ ὅτι ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εἶναι ὁ πρῶτος ὀργανωτὴς τῆς διοικητικῆς μερμῆνης, τὸ γεγονός δὲ τοῦτο τοῦ ἔδωκε τὴν δυνατότητα νὰ φθάσῃ εἰς τὰ βάθη τῶν Ἰνδιῶν καὶ νὰ ἐκτελέσῃ συνδεδυσμένας ναυτικὰς καὶ χερσαίας ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι καταπλήσσουν τὸν σύγχρονον κόσμον.

4. Βλ. σ. 120 τοῦ παρόντος.

οὶ πόλοι, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίζετο ἡ διαμόρφωσις τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῶν Μακεδόνων βασιλέων καὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἦσαν τόσον ἡ δημιουργία τῆς πανελληνίου ἰδέας, ὅσον καὶ ὁ ἐθνικὸς πόλεμος ἐναντίον τῶν Περσῶν¹. Ἡ συμβολὴ τῆς «Στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας» ἐγκεῖται εἰς τὸ ὅτι ἀπὸ αὐτὴν ἐξῆλθον τὰ σπουδαῖα ἐκεῖνα στελέχη, τὰ ὁποῖα ὠδήγησαν τὰς μακεδονικὰς φάλαγγας εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀσίας.

Παρ' ὅλον ὅτι μὲ τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων ἡσχολήθησαν πολλοὶ Ἕλληνες καὶ ξένοι συγγραφεῖς, ἐν τούτοις κρίνομεν σκόπιμον νὰ ἀφιερῶθουν κατωτέρω ὀλίγα λέξεις διὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ πολέμου, τὴν στρατηγικὴν καὶ τακτικὴν, ὡς καὶ τὸ στρατιωτικὸν πειθαρχικὸν δίκαιον καὶ τὴν ἱεραρχίαν τοῦ στρατοῦ τῶν Μακεδόνων².

3. Ἐννοια τοῦ πολέμου, στρατηγικὴ καὶ τακτικὴ, ὡς καὶ τὸ πειθαρχικὸν δίκαιον καὶ ἡ ἱεραρχία εἰς τὸν στρατὸν τῶν Μακεδόνων.

α) Γενικά. Τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου ἢ καλύτερον ἢ τέχνη τοῦ πολέμου τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων ἄρχεται κυρίως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Φιλίππου.

Ἦδη ὁμως ὁ Περδίκκας προηγουμένως κατάρθωσε διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ καὶ δὴ διὰ τῆς ὑποσχέσεως ὅτι θὰ δώσῃ τὴν ἀδελφὴν του Στρατονίκην ὡς σύζυγον εἰς τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Σιτάλαου Σεύθην, νὰ ἀπομακρύνῃ τὸν κίνδυνον καταστροφῆς τοῦ βασιλείου του³.

1. Πρβλ. Ἰσοκράτους, Πανηγυρικός, 184.

2. Δ. Ἀγγελεῖ, Φίλιππος, τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου καὶ τῶν αἰχμαλώτων κατὰ Θουκυδίδην, Ἀθῆναι 1946: Rüstow καὶ Koehly, σ. 216 κ.έ. H. Droysen, Heerwesen u. Kriegführung der Griechen, 1889, σ. 107 κ.έ. H. Delbrück, Geschichte d. Kriegskunst, I, σ. 167 κ.έ. Kromayer-Veith, Schlachtenatlas gr. Abt. Blatt 5-7. H. Droysen, Untersuchungen über Alexanders d. Gr. Heerwesen und Kriegführung, 1885, Berve, «Das Alexanderreich» auf prosopogr. Grundlage, τόμος I καὶ II, 1926, Kromayer, Vergleichende Studien zur Gesch. d. Griech. u. Röm. Heerwesens, Hermes XXXV (1900) σ. 216 κ.έ., Steinhendler, Der Polybianische Gliederabstand, Hermes XLIV (1909), σ. 179 κ.έ., τοῦ ἰδίου, Die Sarisse und ihre gefechtsmäßige Führung, 1909, Lammert, Die neuesten Forschungen auf antiken Schlachtfeldern in Griechenland, τόμος XIII (1904), σ. 267 κ.έ. P. M. Meyer, Das Heerwesen der Ptolemäer und Römer in Ägypten 1900, Lesquier, Les institutions militaires de l'Égypte sous les Lagides, 1911. G. Hohlwain, Le stratège du nome, 1924 σ. 125, 193 κ.έ. 1925 τ. XXIX 2/3. Armandi, Hist. militaire des éléphants, 1843, Ohlendorf, Verwendung der Eleph. zu kriegerischen Zwecken, τ. 49 (1883).

3. Βλ. Θουκ. Β', 101, 5-6: τὸν δὲ Σεύθην κρύφα Περδίκκας ὑποσχόμενος ἀδελφὴν ἑαυτοῦ δώσειν καὶ χρήματα ἐπ' αὐτῇ προσποιεῖται· καὶ ὁ μὲν (Σιτάλκης) πεισθεὶς καὶ μείνας τριάκοντα τὰς πάσας ἡμέρας, τούτων δὲ ὁκτὼ ἐν Χαλκιδιεύσιν, ἀνεχώρησε τῷ στρατῷ κατὰ τάχος ἐπ' οἶκον Περδίκκας δὲ ὕστερον Στρατονίκην τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν δίδωσι Σεύθῃ, ὥσπερ ὑπέσχετο. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Σιτάλκου στρατεῖαν οὕτως ἐγένετο.

Ἐνῶ εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα ἡ φάλαγξ τῶν ὀπλιτῶν ἦτο γνωστή, εἰς τὴν Μακεδονίαν ἦτο γνωστὸν τὸ καλῶς ἐκπαιδευμένον καὶ σημαντικῆς σημασίας ἵππικὸν ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀρχελάου¹. Τὸ μεταβατικὸν στάδιον διὰ τὴν χρῆσιν καὶ ὀπλιτῶν εἰς τὴν μάχην ἦτο λιαν δυσχερὲς εἰς τὴν Μακεδονίαν. Διὰ πολλὰ χρόνια, ἀκόμη καὶ ἐπὶ ἐποχῆς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὸ Μακεδονικὸν ἵππικὸν μὲ ἐπικεφαλῆς τὴν ἰδιοφυίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀπέδειξεν ὅτι ἡ τέχνη τοῦ πολέμου διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἵππικοῦ εἶναι μοναδικὴ εἰς τὸ εἶδος τῆς ἀνά τὸν κόσμον. Σπουδαῖον ἦτο ὅτι τὸ Μακεδονικὸν ἵππικὸν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περδίκκα ἦτο θωρακισμένον καὶ ὡς ἐκ τούτου ἄτρωτον εἰς τὰ ἰσχύοντα τότε μέσα ἐπιθέσεως τοῦ ἐχθροῦ. Κατὰ τὸν Ξενοφῶντα² ἀπὸ τὴν προφιλιππικὴν ἀκόμη περίοδον τὸ Μακεδονικὸν ἵππικὸν ἦτο εἰς ἐπίδοσιν καὶ ἐκπαιδευσιν τὸ καλῦτερον ἐξ ὄλων τῶν πόλεων (κρατῶν) τῆς Ἑλλάδος.

Τὰ πρῶτα πεζὰ στρατιωτικὰ τμήματα, εἰς τὰ ὅποια περιλαμβάνονται καὶ μισθοφόροι ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ ἵππικόν, συνεκροτήθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ μεταρρυθμιστοῦ τοῦ Μακεδονικοῦ Κράτους Ἀρχελάου³. Ὁ Μακεδονικὸς στρατὸς κατὰ τὰ ἑλληνικὰ πρότυπα συνεκροτήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Φιλίππου⁴ καὶ ἐξησκῆθη κατὰ τὴν μεταρρυθμιστικὴν θεωρίαν τοῦ Ἐπαμεινώνδα.

Μετὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα ἀρχίζει ἡ νέα ἐποχὴ ὡς πρὸς τὴν πολεμικὴν τέχνην εἰς τὸν ἑλληνικὸν ὀρίζοντα.

Τὴν ἐπιτευχθεῖσαν ἐνότητα τῶν Ἑλλήνων εἰς πανστρατιὰν ἐχρησιμοποίησεν ὁ Ἀλέξανδρος διὰ τὴν ἐκστρατείαν του πρὸς τὴν Ἀσίαν⁵.

Νέαι ἀρχαὶ ὡς πρὸς τὴν τακτικὴν καὶ στρατηγικὴν ἀνεφάνησαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπὸ τὴν φωτεινὴν ἡγεσίαν τῶν Μακεδόνων ἡγετῶν⁶.

Ἡ ὀργάνωσις τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ ὠφείλετο εἰς τὸν Φίλιππον, ὡς ἐλέχθη, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος παρέλαβεν εἰς χεῖρας του τὸν καλῦτερον στρα-

1. Βλ. Θουκ. Β', 100, 2-3: Ἀρχέλαος ὁ Περδίκκου νῖος βασιλεὺς γενόμενος τὰ νῦν ὄντα ἐν τῇ χώρᾳ ᾠκοδόμησε καὶ ὁδοὺς εὐθείας ἔτεμε καὶ τάλλα διεκόμησε τὰ τε κατὰ τὸν πόλεμον ἵπποις καὶ ὄπλοις, καὶ τῇ ἄλλῃ παρασκευῇ κρείσσειν ἢ ξύμπαντες οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ὅκτω οἱ πρὸ αὐτοῦ γενόμενοι. Πρβλ. καὶ Θουκ. Β', 100, 5: Οἱ δὲ Μακεδόνες πεζῶ μὲν οὐδὲ διανοοῦντο ἀμύνεσθαι, ἵππους δὲ προσμεταπεμψόμενοι ἀπὸ τῶν ἄνω ξυμμάχων, ὅπη δοκοίη, ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς ἐσέβαλλον, εἰς τὸ στράτευμα τῶν Θρακῶν, καὶ ἢ μὲν προσπέσειεν, οὐδεὶς ὑπέμενεν ἀνδρᾶς ἱππέας τε ἀγαθοὺς καὶ θεωρακισμένους...

2. Ξεν. Ἑλληνικά, V, 3, 1.

3. Θουκυδίδης, Β', 100, 2.

4. Διόδωρος, XVI, 3.

5. Kromayer-Weith, Heerwesen und Kriegführung der Griechen und Römer, München 1928, σ. 97 κ.ε.

6. Kromayer, σ. 98.

τὸν τοῦ κόσμου. Ἀπετελεῖτο ἀπὸ 43.000 πεζοὺς ὀπλίτας καὶ 5.500 ἵππεις¹. Ἐξ αὐτοῦ τὸ κύριον μέρος ἀπετελεῖτο ἐκ Μακεδόνων ἀγροτῶν, αὐτοὶ δὲ ἐσχημάτιζον τὴν περιφήμον φάλαγγα, ἐνῶ οἱ λοιποὶ ἦσαν σύμμαχοι Ἑλληνες καὶ μισθοφόροι².

Ἄξιος λόγου ἦτο καὶ ὁ στόλος τῶν Μακεδόνων, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀριθμεῖ 160 πλοῖα μακεδονικῆς κατασκευῆς³. Ὁ στόλος εἶχεν ὡς ἀποστολὴν κυρίως τὴν πολιορκίαν διὰ θαλάσσης ἐχθρικῶν παραλιακῶν ὄχυρῶν καὶ τὴν μεταφορὰν στρατευμάτων⁴.

β) Ἡ στρατιωτικὴ ἱεραρχία: Ἡ στρατιωτικὴ ἱεραρχία ἐστηρίζετο εἰς τὸ γεγονός ὅτι ὁ βασιλεὺς ἦτο ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ καὶ κατ' ἐλευθέραν κρίσιν ἐτοποθέτει τοὺς ἀνωτέρους ἀξιωματικούς. Ἡ βασικωτέρα ὁμως ἀρχὴ ἦτο ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν τὰς σπουδαιότερας θέσεις εἰς ὅλας τὰς στρατιωτικὰς μονάδας κατεῖχον οἱ Μακεδόνες εὐγενεῖς⁵.

Ὁ ἐξοπλισμὸς καὶ τὰ μεταφορικὰ μέσα, καθὼς καὶ ὁ κανὼν διὰ μεταφορὰν τριήμερου τροφῆς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐκπλήσσει τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον.

Εἰδικῶς εἰς τὴν μάχην τῶν Γαυγαμήλων οἱ στρατιῶται ἔφερον μόνον τὰ ὅπλα τῶν καὶ τοῦτο διὰ νὰ διευκολύνωνται εἰς τὴν καταδίωξιν τοῦ Δαρείου⁶.

γ) Πειθαρχία-Στρατιωτικὴ δικαιοσύνη. Εἰς τὴν μακεδονικὴν στρατιωτικὴν ἱεραρχίαν, οἱ Μακεδόνες βασιλεῖς ἀσκοῦν ἀπόλυτον πειθαρχικὴν δοσιδικίαν ἐπὶ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὀπλιτῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν σχετικῶς μὲ τὴν θέσιν τῶν ἀρχιστρατήγων—ἀσύνηθες εἰς τὰς ἄλλας ἐλληνικὰς δημοκρατίας—ἀκόμη καὶ αὐτῶν τούτων τῶν Σπαρτιατῶν βασιλέων.

Μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο διὰ τὴν ζωὴν ἐνὸς «ἐλευθέρο» Μακεδόνα, ἐδεσμεύετο ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς ἀποφάσεως ἐνὸς εἵδους συνελύσεως τοῦ στρατοῦ (Heeresversammlung)⁷.

1. Kromayer, σ. 98. Βλ. H. Berne, Das Alexanderreich auf prosopographischer Grundlage, München 1926, τόμ. I.

2. Ὁ Διόδωρος (XVII, 17, 3) ἀναφέρει ὅτι τὸ σῶμα τῶν συμμάχων ἦτο 7.000 πεζοὶ καὶ 600 ἵππεις, *εὐρέθησαν δὲ πεζοὶ Μακεδόνες μὲν μύριοι καὶ δισχίλιοι, σύμμαχοι δὲ ἑπτακισχίλιοι, μισθοφόροι δὲ πεντακισχίλιοι, καὶ τούτων ἀπάντων Παρμενίων εἶχε τὴν ἡγεμονίαν.*

3. Ἀρριανοῦ Ἀνάβασις, I, 18, 4.

4. Kromayer, σ. 108.

5. *Τὰ ὅπλα εἶχον μόνα καὶ δύο ἡμερῶν σιτία* (Ἀρριανοῦ Ἀνάβασις, III, 21, 3· III, 9, 1) *ἔγνω γὰρ τὰ μὲν σκοπεύοντα ἀπολείπειν καὶ ὅσοι τῶν στρατιωτῶν ἀπόμαχοι ἦσαν, αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς μαχίμοις οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ ὅπλα φέρουσαι ἰέναι ἐς τὸν ἀγῶνα.*

7. Kromayer, ἔ.ἀ., σ. 112.

Τοῦτο συνάγεται ἐκ τῆς παραπομπῆς τοῦ Φιλώτα, ἀκριβῶς μετὰ τὴν μάχην τῶν Γαυγαμήλων ἐνώπιον τοῦ Στρατοῦ¹, μετὰ τὴν κατηγορίαν τῆς ἐσχάτης προδοσίας.

Μετὰ τὴν μεταβολὴν ὅμως τῶν κρατουσῶν συνθηκῶν ὁ βασιλεὺς παρεχώρει μερικὰς ἀρμοδιότητας καὶ εἰς τοὺς ἡγέτας τῶν μεγάλων μονάδων τοῦ στρατεύματός του².

δ) Στρατηγικὴ καὶ τακτικὴ. Διὰ τὴν στρατηγικὴν καὶ τακτικὴν τῶν Μακεδόνων ὑπὸ τοῦ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου αἱ πηγαὶ παραδίδουν ὅτι ἐστηρίζετο εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πρότυπα³.

Ὁ μεγαλοφυῆς Ἀλέξανδρος προσήρμοξε ἐκάστοτε τὴν τακτικὴν του ἀναλόγως τῶν δυνατοτήτων ἐξοπλισμοῦ τοῦ ἐχθροῦ. Εἰς τὴν μάχην λ.χ. ἐναντίον τῶν ἐλεφάντων τοῦ Πύρου, ὁ Ἀλέξανδρος ἀντέταξε τὴν φάλαγγα εἰς κλειστοὺς σχηματισμοὺς καὶ ἐπέτυχε τὴν νίκη⁴. Θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς τακτικῆς ἦτο ἡ προέλασις καὶ οὐδέποτε ἡ ὀπισθοδρόμησις ὡς ἀποδεικνύουν τὰ παραδείγματα τῶν μαχῶν τοῦ Γρανικοῦ καὶ τῆς Ἴσσοῦ. Ἡ προέλασις τοῦ Στρατοῦ ἦτο μὲ ἀρτίους σχηματισμοὺς ὅπως περιγράφουν αἱ πηγαὶ: «Ἀλέξανδρος, προὐχώρει... συντεταγμένῳ τῷ στρατῷ διπλὴν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν τάξας, τοὺς δὲ ἰπέας κατὰ τὰ κέρατα ἄγων, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἔπεσθαι, τοὺς δὲ προκατασκευασμένους τὰ τῶν πολεμίων ἦγεν αὐτῷ Ἠγέλοχος, ἰπέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ ψιλῶν ἐς πεντακοσίους»⁵.

ε) Τακτικὴ μάχη: Μόνον ὀλίγα λέξεις θὰ ἀφιερωθοῦν ἐνταῦθα διὰ τὴν τακτικὴν τῆς μάχης τῶν Μακεδόνων, ἡ ὁποία διαιρεῖται εἰς δύο περιόδους. Ἡ πρώτη φθάνει ἕως τὴν μάχην τῶν Γαυγαμήλων καὶ καλεῖται ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν περίοδος ἑλληνομακεδονικῆ⁶.

Ἡ δευτέρα περίοδος εἶναι ἐκείνη τῆς μακροχρονίου ἐκστρατείας εἰς Ἰράν, Τουράν καὶ Ἰνδίας, ἡ ὁποία διακρίνεται εἰς συγκρουσίαις μικρᾶς σημασίας, πολιορκίας, ἐφόδους, ἐπελάσεις κ.λ. Ἡ περίοδος αὕτη ὀνομάζεται ἀσιατομακεδονικὴ καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ὡς βοηθητικὰς δυνάμεις ὁ Ἀλέξανδρος ἐχρησιμοποίησεν ἀσιατικὰς δυνάμεις. Δείγματα ὑψηλῆς ποιότητος

1. Ἄρρ. III, 26, 1.

2. Πλουτάρχου, Εὐμένης 8, 2.

3. Ἀσκληπιόδωρος 10, 13: *ἐξελιγμὸς γίνεται τριχῶς Μακεδονικὸς τε καὶ Λακωνικὸς καὶ ἔτι Κορητικὸς.*

4. Ἄρρ. V 17, 7: *τοὺς δὲ πεζοὺς, συνασπίσαντας ὡς ἐς πυκνοτάτην ξύγκλεισιν ἐπάγειν τὴν φάλαγγα.*

5. Ἄρρ. I, 13, 1:

6. Kromayer, ἑ.ἀ., σ. 116.

καὶ σπανίας μορφῆς εἰς τὸν τομέα τῆς στρατηγικῆς τῆς μάχης ἐπέδειξαν οἱ Μακεδόνες καὶ δὴ εἰς τὴν μάχην τοῦ Ὑδάσπη¹.

Εἰς συνδυασμὸς ἵππικου καὶ πεζικοῦ ἐχρησιμοποιήθη ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον μὲ τόσῃν δεξιότητά, ὥστε παρὰ τὴν συγκέντρωσιν ὀλοκλήρου τοῦ ἵππικου τῶν Ἰνδῶν ἐναντίον του, οὗτοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποσυρθοῦν εἰς τὴν ὀπισθοφυλακὴν τῶν, ἀποτελουμένην ἀπὸ ἐλέφαντας.

Ἀκριβῶς μετὰ τὴν σύμπτυσιν τῆς γραμμῆς τῶν Ἰνδῶν, ἐπενέβη ἀποφασιστικῶς τὸ πεζικὸν τῶν Μακεδόνων καὶ ἔκλινε τὴν πλάστιγγα τῆς μάχης².

Β' ΜΕΡΟΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΠΟΧΗ

Ἴδρυσις τῆς συγχρόνου «Στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας» ἐν Μακεδονία ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἀνωτέρα Σχολὴ Πολέμου».

1. Γενικὰ ὡς ἱστορικὸν πλαίσιον.

Κατὰ τὴν σύγχρονον περίοδον ἡ Μακεδονία κατέστη καὶ πάλιν τὸ προπύργιον ὀλοκλήρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐναντίον τῶν ποικίλων ἐχθρῶν, τῶν ἐκ βορρᾶ καὶ δυσμῶν προερχομένων ἐπιδρομῶν. Οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι καὶ ἡ νικηφόρος διεξαγωγὴ τούτων ἀποτελοῦν ἀδιάψευστον μάρτυρα τοῦ ἰσχυρισμοῦ μας.

Ἐπίσης εἰς τὰ βόρεια Μακεδονικὰ σύνορα ἀνεχαιτίσθη ἡ ὀρμὴ τῶν Χιτλερικῶν μεραρχιῶν, ἐνῶ εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐν γένει εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα ἐγράφη τὸ ἔπος τῆς Πίνδου.

Εἰς τὸν χρόνον τοῦτον ἐξεπαιδεύθη τὸ ἄνθος τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ποὺ ἀντεμέτωπισεν ἐπιτυχῶς τόσον τοὺς Ἰταλοὺς, ὅσον καὶ τοὺς Γερμανοὺς ἐπιδρομεῖς, ἀποσπάσαν τὸν θαυμασμὸν τοῦ πολιτισμένου κόσμου.

Εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀκόμη καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας δὲν ἔπαυσαν νὰ ὑπάρχουν Σχολαὶ Διοικητικῶν Στελεχῶν. Ὁ Τοῦρκος δυνάστης εὔρε τὸν χρόνον τῆς μακεδονικῆς γῆς — ἐξ ἐπόψεως γεωπολιτικοῦ χώρου βεβαίως — ὡς τὸν πλέον πρόσφορον διὰ τὴν ἴδρυσιν σχολῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν διοικητικῶν στελεχῶν του. Οὕτω εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας προέβη εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ μεγαλοπρεποῦς Κτηρίου³, ἐνθα

1. Ὡς γνωστὸν ἡ παρὰ τὸν Ὑδάσπην μάχη ἔλαβε χώραν τὸ 327 π.Χ. εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ὀμωνύμου ποταμοῦ (σήμερον Τζιλίμι), ὅπου ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τὸν βασιλεῖα τῆς χώρας Πῶρον.

2. Kromayer, ἔ.ἀ., σ. 120.

3. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1927 εἰς τὸ κτήριον τοῦτο ἐγκατεστάθησαν αἱ πανεπιστημιακὰ ἄρχαί,

ἐστεγάσθη ἡ Σχολὴ Διοικητικῶν Στελεχῶν τῆς φθινοῦσης πλέον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τουρκικῆς αὐτοκρατορίας. Ἐπέπρωτο ὅμως λίαν ἔνωρις νὰ κλείσῃ ἡ Σχολὴ αὕτη τὰς πύλας τῆς, χάρις εἰς τοὺς νικηφόρους βαλκανικοὺς πολέμους καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας ἐκ τῆς τουρκικῆς δουλείας.

2. Μορφή λειτουργίας καὶ ἀποστολὴ τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου.

Εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Βορείου Ἑλλάδος, τὴν Θεσσαλονίκην, ἡ σύγχρονος Ἀνωτέρα Σχολὴ Πολέμου ἀποτελεῖ τὸ ἀνώτερον πνευματικὸν ἴδρυμα τῶν ἀξιοματικῶν τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς, τὸ ὁποῖον διεδραμάτισε κατὰ καιροὺς σπουδαῖον ἱστορικὸν ρόλον, κυρίως κατὰ τὰς περιόδους τῶν διαφόρων ἀγῶνων τοῦ Ἔθνους μας.

Ἡ σύγχρονος μορφή λειτουργίας καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου ἀποτελεῖ ὁμολογουμένως τὸ κορύφωμα τῶν προσπαθειῶν τῆς στρατιωτικῆς ἡγεσίας τῆς χώρας μας, πρὸς ἀρτίαν κατάρτισιν ἀξίων στελεχῶν, διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ.

3. Ἡ νομικὴ φύσις τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου.

Καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀρμόζει νὰ ἀφιερωθοῦν μόνον ὀλίγα σχόλια διὰ τὴν νομικὴν φύσιν τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολέμου ἢ κατὰ ἄλλην ἐκφρασιν διὰ τὴν μορφήν καὶ τὴν δομὴν τῆς Σχολῆς ἐξ ἐπόψεως ἀξιολογήσεως αὐτῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν αὐτῆς ὡς Ἀνωτάτης Σχολῆς ἢ ἀπλῶς ὡς ἀνωτέρας τοιαύτης.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον πλέον τὸ γεγονός, ὅτι εἰς μίαν σχολὴν ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως δύο εἶναι τὰ λίαν ἀπαραίτητα καὶ σπουδαῖα χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα, ἥτοι ἡ ἐπιστημονικὴ διδασκαλία καὶ ἡ ἔρευνα. Καλύτερον βεβαίως θὰ ἦτο ἐὰν ἐλέγομεν, ὅτι τὸ θεμελιῶδες χαρακτηριστικὸν γνώρισμα¹

ἀπετέλεσε δὲ τὸν πυρῆνα τῆς συγχρόνου Πανεπιστημιουπόλεως. Βλ. Βασιλείου Κυριαζοπούλου, The Aristotelian University of Thessaloniki, Thessaloniki 1961, σ. 13 κ.έ.

1. Περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν ἀνωτάτων Σχολῶν βλ. Πορίσματα τῆς Ἐπιτροπῆς Ὑπουργείου Παιδείας 1958, σ. 64 καὶ ἐξῆς: «Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἀνωτάτης Παιδείας εἶναι δύο: α) ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ ἡ προαγωγὴ τῆς ἐπιστήμης καὶ β) ὁ καταρτισμὸς ἐπιστημόνων, ἥτοι ἀνθρώπων ἰκανῶν, αὐτοτελῶς καὶ μετὰ λόγου νὰ ἐφαρμόζουν τὰ πορίσματα τῆς ἐπιστήμης εἰς τὴν ζωὴν ὡς καὶ δυναμένον νὰ προαγάγουν τὴν ἐπιστήμην. Σχολαὶ σκοποῦσαι νὰ μεταδώσουν εἰς μέλλοντας ἐπαγγελματίας τὰ πορίσματα ὀρισμένης ἐπιστήμης ἐπὶ σκοπῷ ἀπλῆς πρακτικῆς ἀξιοποιήσεως αὐτῶν δὲν εἶναι σχολαὶ ἀνωτάτης παιδείας, ἀλλὰ εἶναι ἀνώτερά ἐπαγγελματικὰ σχολαί. Ὁ χαρακτηρισμὸς σχολῆς τίνος ὡς σχολῆς ἀνωτάτης παιδείας, ἢ ὡς ἀνωτέρας ἐπαγγελματικῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς,

τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων εἶναι ὁ συστηματικὸς συνδυασμὸς τῆς ἐπιστημονικῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἐρεῦνης καὶ τοῦτο, ἐπειδὴ τὰ δύο ταῦτα θεμελιώδη στοιχεῖα συνυπάρχουν προκειμένου περὶ τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων, ἐνῶ ὅπου αἱ δύο αὗται προϋποθέσεις ἀπουσιάζουν, τότε σαφῶς πρόκειται περὶ ἀνωτέρων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων, τὰ ὁποῖα ὡς ἀποστολὴν ἔχουν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὴν παροχὴν ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσως εἰς στελέχη τοῦ μηχανισμοῦ τῆς δημοσίας διοικήσεως¹.

Πέραν ὁμῶς τῶν ἀνωτέρω καὶ ὁ Ἑλλην νομοθέτης εἰς τὸ ἰδρυτικὸν αὐτοῦ νομοθέτημα χαρακτηρίζει τὴν Σχολὴν Πολέμου ὡς ἀνωτέραν καὶ συνεπῶς συνεπικουρεῖ τὴν ἐκπροσωπούμενην ἄποψιν, ὅτι δὲν ὑφίστανται περιθώρια κρίσεως διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου ὡς Ἀνωτάτης Σχολῆς², ὑπὸ τὴν ἔννοιαν βεβαίως, ἢ ἀποδίδομεν εἰς τὰ Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα.

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν πορείαν τῆς συγχρόνου «Στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας» εἰς τὴν Μακεδονίαν, διαπιστοῦμεν ὅτι κατὰ καιροῦς κατεβλήθη εἰς τὸ παρελθὸν προσπάθεια διὰ τὴν ἴδρυσιν αὐτῆς, πλὴν ὁμῶς ἡ προσπάθεια

ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς ἐργασίας της καὶ τῆς ἐν γένει ὀργανώσεώς της».

Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου αἱ ἀπόψεις τοῦ ὑποδιοικητοῦ τῆς VIIIης Μεραρχίας συνοψίζονται εἰς τὰ ἑξῆς:

«Νομίζω ὅτι δὲν ἔχει θέσιν ἐδῶ ἡ νομικὴ φύσις τῆς Α.Σ.Π. καὶ ἐκτός τούτου δὲν συμφωνῶ ὅτι αὕτη εἶναι Σχολὴ Ἀνωτέρα καὶ ὄχι Ἀνωτάτη.

Ἐφ' ὅσον ἡ Σ.Σ.Ε. διὰ νόμου ἔχει χαρακτηρισθῆ ὡς Ἀνωτάτη Σχολὴ, δὲν εἶναι νοητὸν οἱ Ἀξιοματικοὶ νὰ φοιτοῦν δι' ἐξειδίκευσιν εἰς Ἀνωτέραν Σχολὴν, ἀφοῦ μάλιστα τὴν χαρακτηρίζετε ὡς τὸ ἀνώτερον πνευματικὸν Ἰδρυμα τῶν Ἀξιοματικῶν. Νομίζω ὅτι τὸσον αἱ προπτυχιακαὶ Σχολαὶ (ΣΣΕ - ΣΝΑ - ΣΙ), ὅσον καὶ αἱ μεταπτυχιακαὶ τοιαῦτα (Σχολαὶ πολέμου τῶν τριῶν κλάδων καὶ ἡ ΣΕΘΑ) ἀποτελοῦν τὸ Πολεμικὸν Πανεπιστήμιον ἔνθα παρέχεται Ἀνωτάτη Ἐκπαίδευσις.

Νομίζω ὅτι ὁ ὅρος Ἀνωτέρα ἀνταποκρίνεται ὄχι εἰς τὴν φύσιν τῆς παρεχομένης ἐκπαίδευσως (ἀνωτέρα-ἀνωτάτη), ἀλλὰ εἰς τὴν ἱεράρχησιν τῶν Σχολῶν.

Ἡ Α.Σ.Π. θὰ ἠδύνατο νὰ συγκριθῆ μὲ μίαν Σχολὴν, π.χ. μετεκπαίδευσως καθηγητῶν. Αἱ Ἀνώταται Σχολαὶ δυνατόν νὰ συγκριθοῦν μὲ τὴν ΣΣΥ ἢ γενικώτερον Παραγωγικῆς Σχολᾶς». Βεβαίως ἡμεῖς δὲν διαφωνοῦμεν ὅτι πρόκειται περὶ ἀνωτάτης στάθμης πολεμικῆς «Ἀκαδημίας» ἐν σχέσει πρὸς τὸ εἶδος καὶ τὴν ἱεράρχησιν αὐτῆς.

Ἡ ὀφειλομένη ἀπὸ ἡμᾶς ἐπεξήγησις ἐγκείται εἰς τοῦτο: Ὅτι αἱ Σχολαὶ Πολέμου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ Πανεπιστήμια καὶ λοιπὰ ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα καὶ τοῦτο ἐπειδὴ ἔλλειπει εἰς αὐτὰ τὸ στοιχεῖον τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐρεῦνης.

1. Περὶ τῆς Δημοσίας Διοικήσεως βλ. Ἀ γ. Ἀ ν θ ε μ ἰ δ η, Δημοσία Διοίκησις. Σκοπὸς καὶ περιεχόμενον μετεκπαίδευσως τῶν λειτουργῶν αὐτῆς, Θεσσαλονίκη 1971 (ἀνάτυπον ἐκ τοῦ ΙΕ' τόμου τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης).

2. Βλ. τὰς διατάξεις τοῦ ἰδρυτικοῦ νόμου τῆς Α.Σ.Π.

αὕτη δὲν ἐτελεσφόρησε καὶ τοῦτο, ἐπειδὴ ἡ χώρα εὐρίσκετο εἰς συνεχεῖς ἀγῶνας ἐπιβιώσεως τῆς ἐκ τῶν κινδύνων προσβολῆς τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, καθὼς καὶ εἰς ἀγῶνας πρὸς ἀπελευθέρωσιν ὑποδοῦλων ἀδελφῶν.

Κατὰ τὸ ἐν Ἑλλάδι δίκαιον τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν ἡ ἔννοια «ἀνωτάτη σχολή», ἀκριβῶς ὡς καὶ ἐν Γερμανίᾳ, εἶναι συνδεδεμένη μετὰ ἀμφοτέρωτα τὰ λίαν ἀπαραίτητα καὶ σπουδαῖα χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα, ἥτοι τῆς ἐπιστημονικῆς διδασκαλίας καὶ ἐρεῦνης. Δύναται νὰ γίνεται λόγος περὶ ἀνωτάτων σχολῶν μόνον, ὅταν πρόκειται περὶ ἰδρυμάτων, τὰ ὅποια πληροῦν τὰς δύο ταύτας προϋποθέσεις, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, τὰ ὅποια χρησιμεύουν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον πρὸς ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν.

Οὕτω ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς, ὡς εἰς τὰς σελίδας 128 καὶ 129 τῆς παρουσίας μελέτης ὑπεσημειώθη, ἀναφερομένη εἰς τὰ θέματα τῶν ἀνωτάτων σχολῶν γράφει: «Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἀνωτάτης παιδείας εἶναι δύο: α) Ἡ ἐπιστημονικὴ ἐρευνα καὶ ἡ προαγωγὴ τῆς ἐπιστήμης καὶ β) ὁ καταρτισμὸς ἐπιστημόνων, ἥτοι ἀνθρώπων ἰκανῶν αὐτοτελῶς καὶ μετὰ λόγου νὰ ἐφαρμόζουν τὰ πορίσματα τῆς ἐπιστήμης εἰς τὴν ζωὴν, ὡς καὶ δυναμένων νὰ προαγάγουν τὴν ἐπιστήμην. Σχολαὶ σκοποῦσαι νὰ μεταδώσουν εἰς μέλλοντας ἐπαγγελματίας τὰ πορίσματα ὀρισμένης ἐπιστήμης, ἐπὶ σκοπῷ ἀπλῆς πρακτικῆς ἀξιοποιήσεως αὐτῶν δὲν εἶναι σχολαὶ ἀνωτάτης παιδείας, ἀλλὰ εἶναι ἀνώτερα ἐπαγγελματικαὶ σχολαί. Ὁ χαρακτηρισμὸς σχολῆς τινὸς ὡς σχολῆς ἀνωτάτης παιδείας ἢ ὡς ἀνώτερας ἐπαγγελματικῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς, ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς ἐργασίας τῆς καὶ τῆς ἐν γένει ὀργανώσεως τῆς».

4. Σ τὰ δ ι α ἐ ξ ε λ ί ξ ε ω ς τ ῆ ς Ἀ ν ω τ ά τ η ς Σ χ ο λ ῆ ς Π ο λ έ μ ο υ κ α τὰ τὸ τ ε λ ε υ τ α ἰ ο ν ἡ μ ἰ σ υ τ οῦ 20 οῦ α ἰ ὄ ν ο ς.

α) Γ ε ν ι κ ά. Ὡς γνωστόν, ὅταν τὸ 1821 ἐκηρύχθη ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις δὲν ὑπῆρχον εἰς τὸν Ἑλλαδικὸν χῶρον ὀργανωμένα στρατιωτικὰ τμήματα¹. Ὁ Τοῦρκος δυνάστης ἐφήρμοσεν ἐν πρόγραμμα συστηματικῆς ἀπομακρύνσεως τῶν ὑποδοῦλων Ἑλλήνων ἐκ τῆς γνώσεως τῆς πολεμικῆς τέχνης. Οὕτω ἐφθάσαμεν εἰς τὸ σημεῖον, ὥστε εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἀνεξαρτησίας ὁ ἀγὼν νὰ διεξάγεται ἀπὸ σώματα ἀτάκτων, ὑπὸ τὴν διοίκησιν πεπειραμένων εἰς τὸν ἀνταρτοπόλεμον ὀπλαρχηγῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἀρκετοὶ εἶχον ὑπηρετήσει εἰς τὸν ὀργανωμένον στρατὸν τῶν Ἴονίων νήσων καὶ τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Μοναδικὴ ἐξαίρεσις εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ πολέμου τῆς ἀνεξαρτησίας εἶναι ὁ Ἱερὸς Λόχος, ὁ ὁποῖος θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ θεω-

1. Βλ. Ἀποστολόλου Βακαλοπούλου, Τὰ Ἑλληνικὰ Στρατεύματα τοῦ 1821, σ. 15-19.

ρηθῆ ὁ πρῶτος πυρὴν ἢ κατ' ἄλλην ἔκφρασιν τὸ πρῶτον Ἑλληνικὸν τμήμα τακτικοῦ στρατοῦ¹.

Ἡ πρώτη ἀξιόλογος προσπάθεια δημιουργίας τακτικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐγένετο ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας Μαυροκορδάτου, προέδρου τότε τῆς πρώτης Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἐκλεγέντος ὑπὸ τῆς συνελθούσης ἐν Ἐπιδαύρῳ Ἐθνοσυνελεύσεως τὸν Μάρτιον τοῦ 1822². Τὴν ὀροθετικὴν ὁμωσ γραμμὴν διὰ τὴν συγκρότησιν τακτικοῦ στρατοῦ, διὰ τῆς ὀργανώσεως τῶν τακτικῶν καὶ ἀτάκτων μονάδων εἰς ἐνιαῖον στρατόν, ἀποτελεῖ ἡ περίοδος ἀφίξεως εἰς τὴν Ἑλλάδα τοῦ Καποδιστρίου τὴν 12ην Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1828. Ὁ Καποδιστριας ἔχων εἰς χεῖρας του τὴν ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὸ ἀρτισύστατον Ἑλληνικὸν κράτος κατέβαλε συντόνους προσπάθειάς πρὸς ἀνασύστασιν καὶ διοργάνωσιν τῶν πολεμικῶν δυνάμεων τῆς χώρας. Προέβη εἰς τὴν διὰ νομοθετικῆς ὁδοῦ ἴδρυσιν τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων ἀκριβῶς ἐν περίπῳ ἐξάμηνον ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του εἰς τὴν Ἑλλάδα³. Διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν στρατιωτικῶν στελεχῶν, προσέλαβε ὡς ἐκγυμναστὰς-ἐκπαιδευτὰς τοῦ πρώτου τακτικοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ Γάλλους ἀξιωματικούς. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς χρονολογεῖται ἡ υἰοθέτησις εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἐνόπλους δυνάμεις τοῦ γαλλικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος μέχρι τῆς καταργήσεώς του, ὡς διαφαίνεται εἰς τὰ ἐπόμενα κεφάλαια. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς δολοφονίας τοῦ Καποδιστρίου⁴, ἀκολουθεῖ εἰς τὸν τόπον ἀναρχία, τόσον εἰς τὰς τάξεις τῶν τακτικῶν στρατιωτικῶν τμημάτων, ὅσον καὶ εἰς τὴν χώραν γενικῶς. Οὕτω μὲ τὴν ἄφιξιν τοῦ βασιλέως Ὀθωνος τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1833 τὰ ὑφιστάμενα ἐλάχιστα τάγματα τακτικοῦ στρατοῦ δὲν ἦσαν πειθαρχημένα καὶ δὲν παρεῖχον ἐγγύησιν διὰ τὴν παροχὴν τῆς ἀπαιτουμένης ἀσφαλείας.

Ἡ πρώτη καταρτισθεῖσα ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὀθωνος κυβερνήσις τῆς ἀντιβασιλείας ἐπεδόθη ἀμέσως εἰς τὴν ἀνασυγκρότησιν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ⁵.

Τὸ σῶμα τοῦτο ἀπετελεῖτο ἐκ τριῶν ἀρχικῶς ἀξιωματικῶν, προοριζομένων διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς Ἐπιτελικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Στρατεύματος. Οὕτω ἀπὸ τοῦ 1833 ἐγένετο ἀντιληπτὴ ἡ ἀνάγκη ὑπάρξεως ἐνὸς καταλλήλου

1. Βλ. Κ., Ρ ἄ δ ο υ, Ὁ Ἱερός λόχος καὶ ἡ ἐν Δραγατσάνῳ Μάχη, Ἀθήναι 1919.

2. Διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 Νόμου «περὶ τακτικοῦ στρατοῦ».

3. Κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον (12ην) τοῦ ἔτους 1828.

4. Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1831.

5. Διὰ τοῦ ἐκδοθέντος τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1833 Βασιλικοῦ Διατάγματος «Περὶ ὀργανώσεως τοῦ Στρατοῦ» μεταξὺ τῶν λοιπῶν ληφθέντων μέτρων, συνστήθη διὰ πρώτην φορὰν καὶ τὸ Σῶμα Γενικῶν Ἐπιτελῶν.

ἐπιτελικοῦ ὄργανου διὰ τὴν σχεδιάσιν καὶ τὸν συντονισμόν τῆς ὅλης προ-
σπαθείας ὀργανώσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ στρατοῦ¹.

β) Ἐξελίξεις μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν. Μετὰ τὴν ἐκ-
θρόνισιν τοῦ βασιλέως Ὅθωνος τὴν 10ην Ὀκτωβρίου 1862 καὶ τὴν ἄνο-
δον εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α' διὰ τροποποιήσεως τῶν
διατάξεων τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Στρατοῦ, ὁ ἀριθμὸς τῶν Γενικῶν Ἐπιτελῶν
ἀνῆλθεν τὸ 1873 εἰς εἴκοσιν ὀκτώ (28)². Ἡ Ἐπιτελικὴ ὑπηρεσία ὠρίσθη,
ὅπως εἰς τὸ ἐξῆς διενεργῆται ἐκ τῶν ἐναπομεινάντων ἀξιωματικῶν τοῦ τέως
Σώματος Γενικῶν Ἐπιτελῶν καὶ ἐξ ἀξιωματικῶν ὄλων τῶν ὄπλων, ἀποφοί-
των τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς Εὐελπίδων ἢ ξένων στρατιωτικῶν σχολῶν. Μὲ
βραδὺν ρυθμὸν ἢ ὀργάνωσις τοῦ στρατοῦ ἔβαινε πρὸς συστηματικὴν ὀλο-
κλήρωσιν τῆς.

Ἡ ἀνάγκη δημιουργίας ἐπαρκοῦς ἐπιτελικοῦ προσωπικοῦ κατέστη ἤδη
ἐκδηλὸς σὺν τῇ ἀναπτύξει τοῦ στρατοῦ καθ' ὅσον:

Μέχρι τοῦ 1880 οὐδὲν σχέδιον ἐπιστρατεύσεως εἶχε καταρτισθῆ, ἡ δὲ
ἐπιστράτευσις καὶ συγκρότησις τῶν στρατιωτικῶν μονάδων ἐγένετο ὅλας
τυχαίως καὶ ἐκ τοῦ προχείρου. Δὲν ὑφίσταντο σχέδια ἐπιχειρήσεων. Ἐκα-
στος τῶν διοικητῶν τῶν μεγάλων μονάδων ἐξεπόνει κατὰ τὸ δοκοῦν πολε-
μικὰ σχέδια, πρᾶγμα τὸ ὅποῖον ἐσήμαινε τὴν ὑπαρξίν ἀρρυθμίας καὶ ἔλλει-
ψιν πάσης μορφῆς συστηματικῆς ὀργανώσεως. Ἐξ ὅσων μᾶς πληροφοροῦν
οἱ ἱστορικοί, κατὰ τὸν ἀτυχή πόλεμον τοῦ 1897, τὸσον ἡ ἐπιστράτευσις, ὅσον
καὶ ἡ διεξαγωγή τοῦτου παρουσίασαν πλείστας καὶ σοβαρὰς ἀταξίας καὶ
ἐλλείψεις. Αἱ ἀταξίαι παρατηρήθησαν κυρίως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου
τῆς ἐπιστρατεύσεως, εἰς τὴν ἔλλειψιν ἱκανῶν ἐπιτελείων, καθὼς καὶ εἰς τὴν
ἀνεπάρκειαν τῶν ὑπηρεσιῶν διοικητικῆς μερίμνης³.

5. Ἡ ὀροθετικὴ γραμμὴ ὀργανώσεως τῶν Ἐνόπλων
Δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ βασικὴ ὁμως ὀροθετικὴ γραμμὴ διὰ τὰς Ἑλληνικὰς ἐνόπλους δυνά-

1. Δι' ἐτέρου Β. Διατάγματος τῆς 13ης Ἰανουαρίου 1836, ὁ ἀριθμὸς τῶν Γενικῶν Ἐπι-
τελῶν ἠρέθη εἰς ἑξ (6), ἦτοι: Εἰς (1) Ταγματάρχης, τρεῖς (3) Λοχαγοὶ καὶ δύο (2) Ὑπολο-
χαγοί.

2. Διὰ τοῦ Νόμου ΩΛΗ' τῆς 29ης Ἀπριλίου 1880 συνεστήθη παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ
Στρατιωτικῶν, Γραφεῖον Ἐπιτελικῆς Ὑπηρεσίας καὶ καθρηγῆθη οὕτω τὸ Σῶμα Γενικῶν
Ἐπιτελῶν.

3. Δυνάμει τοῦ Νόμου ΑΛΖ' τοῦ 1882 μετεκλήθη διὰ συμβάσεως συναφθείσης ἐν Πα-
ρισίοις ὀργανωτικὴ ἀποστολὴ ἐκ Γάλλων ἀξιωματικῶν ὑπὸ τὸν Ὑποστράτηγον Vosseur
(Βοσέρ) εἰς τὴν ὁποίαν ἀνετέθη ἡ Διεύθυνσις τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ
καὶ ἡ μελέτη τοῦ ὀργανισμοῦ του. Αὕτη παρέμεινεν ἐν Ἑλλάδι μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ
1887 χωρὶς νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ θέμα καταρτίσεως Ἐπιτελῶν.

μεις εὐρίσκεται εἰς τὴν περίοδον τὴν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ ἔτους 1904, ὅποτε τίθενται αἱ πρῶται ὑγιεῖς βάσεις ἀνασυγκροτήσεως τοῦ Στρατοῦ. Ἡ ἱστορικῆς σημασίας στρατιωτικῆ ἐπανάστασις τοῦ ἔτους 1909 (ἢ λεγομένη ἐπανάστασις τοῦ Γουδι) συνετέλεσε τὰ μέγιστα πρὸς τοῦτο. Ἡ περίοδος αὐτῆ, ἢ ὁποῖα φθάνει μέχρι τῶν Βαλκανικῶν πολέμων 1912-1913, χαρακτηρίζεται ὡς περίοδος ἀναγεννήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως.

Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐπιτελικῶν ὑπηρεσιῶν ἐν τῷ στρατεύματι, τὰ ληφθέντα μέτρα ἦσαν τὰ κάτωθι:

α) Ἀναδιοργανώθη ἡ Ἐπιτελικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν.

β) Ἰδρύθη τὸ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ.

Προεβλέφθη εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Μερραρχίας ἐπαρκὲς ἐπιτελεῖον¹.

γ) Ἐκυρώθη καὶ ἐκοινοποιήθη κανονισμὸς τῆς Ἐπιτελικῆς Ὑπηρεσίας. Ἐρρυθμίσθησαν ζητήματα ἀφορῶντα εἰς τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ἀρμοδιότητας τῶν Ἐπιτελῶν².

δ) Τὸ ἴδιον ἔτος συνεστήθη καὶ πάλιν ἴδιον Σῶμα Γενικῶν Ἐπιτελῶν ἀποτελούμενον ἐκ τῶν κάτωθι βαθμῶν:³

—Δύο (2) Συνταγματάρχων.

—Πέντε (5) Ἀντισυνταγματάρχων.

—Πέντε (5) Ταγματάρχων.

—Ὅκτώ (8) Λοχαγῶν καὶ

—Τεσσάρων (4) Ὑπολοχαγῶν.

ε) Τὸ αὐτὸ ἔτος κατηργήθη τὸ ὡς ἀνωτέρω συσταθὲν Σῶμα Γενικῶν Ἐπιτελῶν, διότι εἶχεν ἐπικρατήσει ἢ ἀντίληψις ὅτι τὸ Σῶμα τοῦτο ἀπετέλει προνομιούχον τάξιν ἀξιοματικῶν ἐν τῷ στρατεύματι⁴.

Τέλος καθωρίσθη⁵, ὅπως αἱ προβλεπόμεναι θέσεις ἀξιοματικῶν ἐπιτελῶν πληροῦνται δι' ἀξιοματικῶν τῶν ὑφισταμένων τότε τεσσάρων ὄπλων, κεκτημένων πτυχίον ἐπιτελοῦς. Ἐλλείψει δὲ πτυχιούχων ἐπιτελῶν, αἱ θέσεις ἐπληροῦντο δι' ἐτέρων ἀξιοματικῶν κρινομένων ἰκανῶν πρὸς ἐκτέλεσιν ἐπιτελικῆς ὑπηρεσίας.

Παρά ταῦτα ἡ ἔλλειψις εἰδικῆς σχολῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπιτελῶν ἀξιοματικῶν ἦτο εἰς τὴν χώραν λίαν αἰσθητῆ. Ὡς ἐκ τούτου διὰ τὴν κατάρτισιν ἰκανῶν Ἐπιτελῶν, ἐλλείψει σχετικῆς σχολῆς, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἀπεφασίσθη ἡ κατ' ἔτος ἀποστολὴ πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς Ἀνωτέραν Στρατιωτικὴν

1. Διὰ τοῦ Νόμου ΓΑΑ/1904.

2. Διὰ τοῦ Β. Διατάγματος 11ης Ὀκτωβρίου 1904.

3. Διὰ τοῦ Νόμου ΓΙΟ/1904.

4. Διὰ τοῦ Νόμου ΓΤΟΒ/1909.

5. Διὰ τοῦ Νόμου ΓΥ/1909.

Σχολὴν τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἐπὶ τριετίαν λοχαγῶν καὶ ὑπολοχαγῶν τῶν τεσσάρων ὄπλων, τῶν ἐπιτυχανόντων εἰς τὰς πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν διενεργουμένας ἐξετάσεις.

6. Ἡ ἐπιρροή τοῦ γαλλικοῦ δικαίου τοῦ πολέμου εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ πολεμικοῦ δικαίου τῆς Ἑλλάδος.

α) Γενικά. Μετὰ παρέλευσιν δύο 2 ἐτῶν¹ ἐδόθη ἡ εὐχέρεια εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ μετακαλέσῃ ξένην ὀργανωτικὴν στρατιωτικὴν ἀποστολὴν διὰ τὴν ὀργανώσιν καὶ ἐκπαίδευσιν τοῦ στρατοῦ. Ἐμφανὴς ἦτο ἡ γαλλικὴ ἐπιρροή εἰς τὰ ἑλληνικὰ πράγματα, εἰς πλείστους ὅσους τομεῖς τῆς κρατικῆς δραστηριότητος τῆς χώρας μας: οὕτω μετεκλήθη ἡ ὑπὸ τὸν ὑποστράτηγον Seydoux (Σεντοῦ) γαλλικὴ ἀποστολή, ἀποτελουμένη ἐκ δέκα τριῶν (13) Γάλλων ἀξιωματικῶν.

Ἡ ἀποστολὴ αὕτη ἴδρυσεν τὸν Φεβρουάριον 1911 τὴν Προπαρασκευαστικὴν Σχολὴν Ἐπιτελῶν, μετονομασθεῖσαν βραδύτερον εἰς Σχολεῖον Ἀνωτέρας Στρατιωτικῆς Ἐκπαίδευσως.

Ἐφ' ἐξῆς μόνον οἱ ἀποφοιτῶντες εὐδοκίμως ἐκ τοῦ Σχολείου τούτου ἐπετρέπετο νὰ συμμετέχουν εἰς τὸν κατ' ἔτος βάσει τοῦ Νόμου ΓΥ/1909 διενεργούμενον διαγωνισμόν πρὸς ἐκπαιδευτικὴν ἀποστολὴν εἰς τὰς ἀνωτέρας στρατιωτικὰς σχολὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ γαλλικὴ στρατιωτικὴ ἀποστολὴ ὑπὸ τὸν ὑποστράτηγον Seydoux παρέμεινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μέχρι τοῦ ἔτους 1913. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἡ Γαλλία ἐκήρυξεν ἐπιστράτευσιν καὶ οὕτω τὸν Αὐγούστον τοῦ 1914 ἡ ὑπὸ τὸν Seydoux στρατιωτικὴ ἀποστολὴ ἀνεκλήθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως. Εἰς τὸ ἀνωτέρω σκιαγράφημα περὶ τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τῶν Ἑλληνικῶν ἐνόπλων δυνάμεων παρατηροῦμεν ὅτι ἀπὸ τῆς Ἐθνικῆς μας παλιγγενεσίας (1821) μέχρι καὶ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων (1912-1913) καὶ τῆς ἀκολουθησάσης μετ' ὀλίγα ἔτη Μικρασιατικῆς καταστροφῆς (1922) ἡ κατάρτισις τῶν ἐπιτελῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἐπραγματοποιεῖτο ἀποκλειστικῶς εἰς σχολὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἔλλειπει σχετικῶς ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ Ἑλλάδι.

β) Δικαιϊκὴ ἐξελίξις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1925-1940. Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς εὐρίσκετο σχεδὸν ἀκόμη ὑπὸ τὴν ἐπῆρειαν τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν Βαλκανικῶν πολέμων, τοῦ πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου καὶ τῆς ἀτυχοῦς Μικρασιατικῆς ἐκστρατείας, ὅτε τὸ πρῶτον ἀνέκυψε τὸ θέμα τῆς ἀναδιοργανώσεως καὶ τῆς προσαρμογῆς του εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐποχῆς κατὰ τὰ εὐρωπαϊκὰ πρότυπα.

1. Διὰ τοῦ Νόμου τοῦ ἔτους 1911.

Ἡ ἀνάγκη ἀξιοποιήσεως τῆς πείρας τῶν πολέμων ὠδήγησεν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἰδρύσεως εἰδικῆς σχολῆς, ἡ ὁποία θὰ ἐπεφορτίζετο μὲ τὴν ἀποστολὴν τῆς προπαρασκευῆς ἀνωτέρων ἐπιτελικῶν καὶ διοικητικῶν στελεχῶν, μὲ βάσιν τὰ ἐκ τῶν προηγηθέντων πολέμων διδάγματα, ὡς καὶ τὰς κρατούσας στρατιωτικὰς ἀντιλήψεις τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου. Ἀπόρροια τῆς ἀδριότητος αὐτῆς ἀνάγκης ὑπῆρξεν ἡ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1924-1925 ἐπὶ πρωθυπουργοῦ Ἀνδρέου Μιχαλακοπούλου, ὁ ὁποῖος ἦτο συγχρόνως καὶ ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν, καὶ τοῦ τότε Ἀρχηγοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ ἀντιστρατήγου Ἀλεξάνδρου Μαζαράκη, ἀπόφασις καὶ πραγματοποιήσις μετακλήσεως Γαλλικῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς, ἡ ὁποία καὶ ἀνέλαβε καὶ πάλιν τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ¹.

Τῆς ἀνωτέρω στρατιωτικῆς ἀποστολῆς προηγήθη ὁ Γάλλος στρατηγὸς Guillaumant, ὅστις κατὰ τὰ ἔτη 1915-1918 ὑπῆρξε διοικητὴς τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα.

Οὗτος εἰς μακρὰς καὶ ἐπανελημμένας μετὰ τῆς ἐλληνικῆς στρατιωτι-

1. Τὸ ἀνώτερον διδακτικὸν προσωπικὸν πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν στελεχῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς πρώτης «Στρατιωτικῆς ἐν Ἑλλάδι Ἀκαδημίας» ἀποτελεῖτο κυρίως ἐκ Γάλλων στρατιωτικῶν. Οὕτω οἱ ἐκπαιδεύται τῆς πρώτης σειρᾶς τοῦ ἔτους 1925-1926 ἦσαν:

Διοικητής: Ὑποστράτηγος G. Girard

Συνταγματάρχης Πεζικοῦ: Messegue — Ταγματάρχης Δ. Β.: Bergeron

Ἀντισυνταγματάρχης Πυρ.: Dechasse — Ἀντισυνταγματάρχης Ἴππ.: Langlois

Ἀντισυνταγματάρχης Πεζ.: Apper — Ταγματάρχης Μεταφ.: Deferigny

Οἱ ἐκπαιδευταὶ τῆς δευτέρας Ἐκπαιδευτικῆς σειρᾶς:

Διοικητής: Ὑποστράτηγος Brallion

Ἐκπαιδευτικὸν Προσωπικὸν

Ἀντισυνταγματάρχης Πυρ.: Orly — Ἀντισυνταγματάρχης Πεζικοῦ: Langlois

Ἀντισυνταγματάρχης Πυρ.: Estreme — Ταγματάρχης Πεζικοῦ: Bérard

Ἀντισυνταγματάρχης Ἴππ. Marriot — Ταγματάρχης Δ/Β: Bergeron.

Τῆς 3ης Ἐκπαιδευτικῆς Σειρᾶς τῶν ἐτῶν 1926-1928.

Ἐκπαιδευτικὸν Προσωπικὸν

Ἀντισυνταγματάρχης Πυρ.: Orly

Ταγματάρχης Πυρ.: Basset

Ταγματάρχης Ἴππ.: Langlois

Ταγματάρχης Δ/Β: Bergeron.

Σημειωτέον ὅτι εἰς τὴν 3ην ἐκπαιδευτικὴν σειρὰν περιλαμβάνονται καὶ 4 Ἑλληνες ἐκπαιδευταί. Ἡ σύνθεσις τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ προσωπικοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1928-1929 ἦτο ἀκριβὴς ἡ ἰδία ὡς καὶ ἡ τρίτη ἐκπαιδευτικὴ σειρὰ. Κατὰ τὸ ἔτος 1929-30 μειοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν ξένων, οὕτω δὲ διακρίνονται μόνον ὁ Ἀντισυνταγματάρχης Gerin καὶ οἱ ταγματάρχαι Marriot καὶ Loustanw Laco. Ἐκτοτε τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν στελεχῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἐνόπλων δυνάμεων ἀνέλαβον μόνον Ἑλληνες ἀξιωματικοί.

κῆς ἡγεσίας συνεργασίας ἐξέθεσε τὰς γνώμας του ἐφ' ὅλων τῶν ζητημάτων ὀργανώσεως, θητείας, ἐκπαιδεύσεως κ.λ. τῶν ἐνδιαφερόντων τὸν στρατόν.

Κατὰ τὸν μῆνα Μάιον τοῦ 1925, ὅτε Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἦτο ὁ Κωνσταντῖνος Γόντικας, ἀφίχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Γαλλικὴ στρατιωτικὴ ἀποστολὴ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Girard (Ζιράρ), ἡ ὁποία ἄνευ ἀναβολῆς ἤρξατο ἀμέσως τοῦ ἔργου της, βάσει τῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Guillaumant χαραχθεισῶν κατευθυντηρίων γραμμῶν.

Ἡ σύνθεσις τῆς ὑπὸ τὸν Girard ἀποστολῆς ἀπετελεῖτο ἐξ εἰκοσι δύο (22) ἀξιωματικῶν τοῦ τακτικοῦ Γαλλικοῦ Στρατοῦ καὶ ὡς σκοπὸν αὐτῆς ἔταξε τὴν ὀργάνωσιν καὶ ἐπίβλεψιν τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν. Ὁμολογουμένως ἡ ἐν λόγῳ ἀποστολὴ εἰργάσθη λίαν δραστηρίως καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς ἀπέδωκε λίαν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Ἐν ἐκ τῶν πρώτων μελημάτων τῆς ἀνωτέρας ἡγεσίας τῶν Ἑλληνικῶν ἐνόπλων δυνάμεων καὶ τῆς Γαλλικῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς ἦτο καὶ ἡ ἴδρυσις ἐπιτέλους καὶ εἰς τὴν χώραν μας τῆς Σχολῆς Πολέμου.

Τὴν 2αν Ἀπριλίου 1925 ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια τῆς «Ἀκαδημίας Πολέμου» (ὡς ὀνομάσθη προσωρινῶς, μέχρι τῆς μετ' οὐ πολὺ ὀνομασίας της εἰς Σχολὴν Πολέμου), ἣτις καὶ ἐγκατεστάθη ἀρχικῶς εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἀβερῳφειον Μέγαρον τῆς Σχολῆς Εὐελπίδων.

Τὴν 11ην Σεπτεμβρίου 1925 ἐξεδίδετο Νομοθετικὸν Διάταγμα ἀφορῶν εἰς τὴν ἴδρυσιν τῆς Σχολῆς Πολέμου¹.

1. Φ.Ε.Κ. 247 (τεῦχος Α') τῆς 11ης Σεπτεμβρίου 1925. Ἰδοὺ τί ἀναφέρει ὁ Ἑλλην νομοθέτης εἰς τὸν ἰδρυτικὸν νόμον του: «Προτάσει τοῦ ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 30 Ἰουνίου ἐ.ἐ. ψήφισμα τῆς Δ' Συντακτικῆς Συνελεύσεως περὶ ἐκδόσεως Νομοθετικῶν Διαταγμάτων ἐν ἀπουσίᾳ αὐτῆς», καθ' ὁμόφωνον ἀπόφασιν τῆς ἐπὶ τῆς ἐπεξεργασίας Νομοθ. Διαταγμάτων Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς (Πρᾶξις ΙΘ' τῆς 7ης Αὐγούστου 1925) ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν:

Α' Σχολεῖον Ἐφαρμογῆς...

Β' Σχολεῖον Πολέμου.

Ἄρθρον 2ον: Συνιστᾶται ἐν Ἀθήναις «Σχολεῖον Πολέμου» σκοποῦν νὰ παράσχῃ εἰς τοὺς Ἀξιωματικοὺς ἀνωτέραν τακτικὴν καὶ ἐπιτελικὴν μόρφωσιν ὑπαγόμενον εἰς τὸ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον τοῦ Στρατοῦ.

Ἄρθρον 3ον: Εἰς τὸ Σχολεῖον Πολέμου θὰ φοιτήσωσιν ἐν ἀρχῇ μὲν Ἀντισυνταγματάρχαι ὅλων τῶν ὀπλων, τῶν Ἀντισυνταγματάρχων εἰσαγομένων κατόπιν προτάσεων τῶν Διοικητῶν τῶν Μονάδων, ἱεραρχικῶς ὑποβαλλομένων, εἶτα δὲ Ταγματάρχαι καὶ Λοχαγοὶ εἰσαγόμενοι κατόπιν Διαγωνισμοῦ. Οἱ δὲ εἰσαγόμενοι εἰς τὸ Σχολεῖον Πολέμου Λοχαγοὶ ἀπαλλάσσονται τῆς φοιτήσεως εἰς τὰ Σχολεῖα Ἐφαρμογῆς.

Ἄρθρον 4ον: Εἰς τοὺς εὐδοκίμως ἀποφοιτῶντας τοῦ Σχολεῖου ἀπονέμεται «Δίπλωμα Στρατιωτικῶν Σπουδῶν».

Ἄρθρον 10ον: Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν δύναται νὰ μετακαλέσῃ ἀποστολὴν ἐκ Γάλλων Ἀξιωματικῶν πρὸς ἀνάθεσιν αὐτοῖς τῶν διευθύνσεων τῶν Σχολείων καὶ τῆς διδασκαλίας ἐν αὐτοῖς.

Ἄρθρον 14ον: Οἱ Στρατιωτικοὶ Καθηγηταὶ τῶν κυριωτέρων μαθημάτων τοῦ ὅλου

Ἀπὸ τῆς ἀνωτέρω χρονολογίας ἤρχισεν ἡ λειτουργία τῆς Σχολῆς Πολέμου, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ στρατηγοῦ Girard ὡς ἀρχηγοῦ τῆς Γαλλικῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς.

Κύριος ὁμῶς ὀργανωτῆς, ἰθύνων νοῦς καὶ πρῶτος διοικητῆς ταύτης ἦτο ὁ Γάλλος ἀντισυνταγματάρχης πυροβολικοῦ R. Ogly. Οὗτος, ἀνὴρ εὐρείας μορφώσεως, ὀξείας κρίσεως, μεθοδικότητος καὶ ἀκαμάτου ἐργατικότητος, ἐπεδόθη μετὰ ἐξαιρετικοῦ ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν του ἔργον, μέχρι καὶ τοῦ 1928, ὅτε ἀνεκλήθη καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ἀπὸ τῆς 12ης Μαρτίου 1928 τὸν στρατηγὸν Girard εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς γαλλικῆς ἐν Ἑλλάδι ἀποστολῆς διεδέχθη ὁ στρατηγὸς Brallion (Μπραγιόν). Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν εἰς τὴν Σχολὴν Πολέμου ἐστηρίζετο εἰς τὰ γαλλικὰ πρότυπα. (Βεβαίως δὲν ἦτο δυνατόν ἡ γαλλικὴ ἀποστολὴ νὰ μεταφυτεύσῃ εἰς τὸν τόπον μας τὰ γερμανικὰ ἢ ἀγγλικά πρότυπα).

Ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῶν ἐγκαινίων ἤρξατο ἡ ἐκπαίδευσις τῆς πρώτης ἐκπαιδευτικῆς σειρᾶς, ἡ «Première Promotion», ὅπως ὀνομάζετο τότε λόγῳ τῆς γαλλικῆς ἐπιδράσεως.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1925, δηλ. ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἔτους, ἐκλήθη καὶ ἡ 2α ἐκπαιδευτικὴ σειρὰ καὶ κατόπιν τούτου εἰς τὴν Σχολὴν ἐφοίτων δύο τάξεις.

Δέον νὰ σημειωθῇ, ὅτι οἱ σπουδασταὶ τῆς 1ης σειρᾶς, τριάκοντα ἑπτὰ

ἢ μέρους τῶν ὑπὸ τοῦ παρόντος Νόμου προβλεπομένων Σχολείων ἢ Κέντρων Ἐκπαίδευσως, διορίζονται κατόπιν Διαγωνισμοῦ προκηρυσσομένου ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου καθορίζοντος τὸν βαθμὸν, ὃν δέον νὰ φέρωσιν οἱ μέλλοντες νὰ ἀναλάβωσι διδασκαλίαν μαθήματος Ἀξιωματικοί. Οἱ πρῶτοι διαγωνισμοὶ πρὸς ἀνάληψιν καθηγεσίας εἰς τὸ Σχολεῖον Πολέμου καὶ εἰς τὸ Κέντρον Ἐκπαίδευσως Ἀνωτέρας Στρατιωτικῆς Ἐκπαίδευσως ἐνεργηθῆσαν μετὰ τὴν λήξιν φοιτήσεως τῆς Α' σειρᾶς τῶν Ἀξιωματικῶν μαθητῶν τοῦ Σχολεῖου Πολέμου.

Ἐκ τῶν ἐπιτυχόντων εἰς τοῦτο οἱ προτιμηθησόμενοι θὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὡς ὀφηγηταὶ τῶν ἀντιστοιχῶν Καθηγητῶν Ἀξιωματικῶν τῆς Γαλλικῆς ἀποστολῆς ἐφ' ὅσον διαρκεῖ αὕτη.

Ἐν Ὑδρᾷ τῆ 2α Σεπτεμβρίου 1925

Ὁ Πρόεδρος

Π. Κουντουριώτης

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος

Θ. Πάγκαλος

Τὰ μέλη

Δ. Παναγιωτόπουλος, Γ. Μπούμπουλης, Κ. Σταμούλης, Ν. Ρέντης, Α. Ταβουλάρης, Α. Χατζηκυριάκος, Ι. Κούνδουρος, Γ. Κοφινᾶς, Φ. Μανουηλίδης, Ι. Δ. Τσιριμῶκος, Κ. Ξ. Νίδερ.

(37) τὸν ἀριθμὸν ὡς καὶ δέκα τρεῖς (13) ἐκ τῆς δευτέρας σειρᾶς εἰσήχθησαν εἰς τὴν Σχολὴν ἄνευ ἐξετάσεων, κατ' ἐκλογὴν καὶ κατόπιν προτάσεων ὑποβληθεισῶν ἱεραρχικῶς ὑπὸ τῶν οἰκείων μονάδων τῶν, ἐνῶ ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου 1925 ἐθεσπίσθη πλέον ὁ γραπτὸς διαγωνισμὸς καὶ συνεπῶς ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Σχολὴν Πολέμου τῶν ἐκάστοτε ἐπιτυχανόντων. Εἰς τὰς ἐξετάσεις συμμετεῖχον Λοχαγοὶ καὶ Ταγματάρχαι τῶν πέντε ὄπλων ὡς καὶ τινες ἀξιωματικοὶ Ὑγειονομικοῦ καὶ Ἐπιμελητείας.

Ἡ διάρκεια φοιτήσεως ἐκάστης ἐκπαιδευτικῆς σειρᾶς ὑπῆρξεν δεκάμηνος, ἐνῶ ἀπὸ τῆς 2ας ἐκπαιδευτικῆς σειρᾶς μέχρι τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ Πολέμου 1940 ἡ διάρκεια ἐκπαιδεύσεως ἦτο κατὰ ἓν ἐξάμηνον μεγαλύτερα, ἦτοι 22 μῆνες, ἀρχομένη τὴν 1ην Ὀκτωβρίου καὶ περατουμένη τὸν Ἰούλιον τοῦ μεθεπομένου ἔτους, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ σπουδασταὶ διεξήρχοντο τὰ μαθήματα ἀμφοτέρων τῶν τάξεων. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο δέον νὰ τονισθῇ ὅτι παραλλήλως πρὸς τὴν Σχολὴν Πολέμου, ἐλειτούργει εἰς τὰς Ἀθήνας Κέντρον Ἀνωτέρας Στρατιωτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἰδρυθὲν διὰ τοῦ ἀπὸ 11 Σεπτεμβρίου 1925¹ Νομοθετικοῦ Διατάγματος. Κατωτέρω παρατίθενται αἱ ἐνδιαφέρουσαι διατάξεις.

1. Ἑλληνικὴ Δημοκρατία.

Προτάσει τοῦ Ὑμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσομεν:

Πρὸς δημιουργίαν Ἀξιωματικῶν εἰς τὰ διάφορα ὄπλα καὶ Ὑπηρεσίας καὶ τὴν μετέπειτα ἐκπαίδευσιν τούτων συνιστῶνται αἱ κάτωθι Στρατιωτικαὶ Σχολαί, Κέντρα Ἐκπαίδευσως καὶ Σχολαὶ Ἐφαρμογῆς, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ τοῦ Ν. Διατάγματος «περὶ Ὄργανισμοῦ τοῦ Στρατοῦ».

Ἄ ρ θ ρ ο ν Ἰ ο ν:

Δ'. Κέντρον Ἀνωτέρας Στρατιωτικῆς Ἐκπαιδεύσεως (Ἔδρα Ἀθήναι). Σκοπὸς τῆς μὲν Σχολῆς Πολέμου εἶναι νὰ παράσχη εἰς τοὺς Ἀξιωματικοὺς ἀνωτέραν τακτικὴν καὶ ἐπιτελικὴν μόρφωσιν, τοῦ δὲ Κέντρον Ἀνωτέρας Στρατιωτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἡ συμπλήρωσις τῆς Γενικῆς καὶ τακτικῆς μορφώσεως τῶν Ἀνωτάτων ἀξιωματικῶν τῶν μαχίμων ὄπλων καὶ ἡ μετάδοσις ἐνιαίου τακτικοῦ δόγματος καὶ τῆς κτηθείσης πείρας τῶν Πολέμων.

Εἰς τὴν Σχολὴν Πολέμου φοιτῶσι Ταγματάρχαι καὶ Λοχαγοὶ τῶν μαχίμων ὄπλων κατόπιν διαγωνισμοῦ.

Διάρκεια ἐκπαιδεύσεως διετής.

Εἰς τὸ Κέντρον Ἀνωτέρας Στρατιωτικῆς Ἐκπαιδεύσεως ἡ φοίτησις εἶναι ὑποχρεωτικὴ δι' ἅπαντας τοὺς Ἀνωτέρους Ἀξιωματικοὺς τῶν μαχίμων ὄπλων ἀνεξαρτήτως φοιτήσεως τούτων εἰς ἄλλα Σχολεῖα. Διάρκεια ἐκπαιδεύσεως πεντάμηνος κατ' ἀνώτατον ὄριον.

Ἡ πρόσκλησις τούτων ἐνεργεῖται κατ' ἀρχὴν κατὰ σειρὰν ἀρχαιότητος, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Συνταγματάρχου διὰ διαταγῆς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν προκαλουμένης παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ.

Ἡ Σχολὴ τοῦ Πολέμου καὶ τὸ Κέντρον τῆς Ἀνωτέρας Στρατιωτικῆς Ἐκπαιδεύσεως διοικοῦνται παρ' Ἀνωτάτου Γενικοῦ Ἀξιωματικοῦ βοηθουμένου δι' ἑκάτερον τούτων ὑπὸ ἀναλόγου Διοικητικοῦ προσωπικοῦ.

Εἰς τοὺς εὐδοκίμως ἀποφοιτῶντας τῆς Σχολῆς Πολέμου ἀπονέμεται «Δίπλωμα Ἀξιωματικοῦ Ἐπιτελοῦς».

Ἡ ἐπίδοσις τῶν ἀξιωματικῶν εἰς τὸ Κέντρον Ἀνωτέρας Στρατιωτικῆς Ἐκπαιδεύσεως

Τὸ Κέντρον τοῦτο παροχῆς ἀνωτέρας στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως συν-επλήρωνε ἐν ὑφιστάμενον κενόν. Αἱ σύγχρονοι ἀνάγκαι τῆς πολεμικῆς τέχνης εἶχον εὐρείας ἀπαιτήσεις, ἐνῶ αἱ γνώσεις τῶν ἀποφοίτων ἐκ τῆς Σχολῆς Εὐελπίδων ἦσαν ἀνεπαρκεῖς. Σκοπὸς λοιπὸν τοῦ Κέντρου ἦτο ἡ συμπλήρωσις τῆς γενικῆς καὶ τακτικῆς μορφώσεως τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῶν διαφόρων ὄπλων καὶ ἡ μετάδοσις εἰς αὐτοὺς ἐνιαίου κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς στρατιωτικῆς ὀρολογίας δόγματος.

Ἡ φοίτησις εἰς τὴν Σχολὴν ἦτο ὑποχρεωτικὴ δι' ἅπαντας τοὺς ἀνωτέρους ἀξιωματικοὺς τῶν ὄπλων. Ἡ διάρκειά τῆς φοιτήσεως ἦτο πεντάμηνος. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ Κέντρου ἦτο ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ὑποχρεωτικὴ φοίτησις, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ βραχεῖα διάρκεια τῆς φοιτήσεως. Τὸ ἐκπαιδευτικὸν προσωπικὸν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δύο πρώτων ἐκπαιδευτικῶν κύκλων (σειρῶν) ἀπετελεῖτο, ὡς ἐλέχθη καὶ ἀλλοῦ τοῦ παρόντος πονήματος, ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ἐκ Γάλλων ἀξιωματικῶν, μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν ἀντισυνταγματάρχην Orly.

Οἱ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ προικισμένοι μὲ τὸ γαλλικὸν πνεῦμα καὶ τὴν γαλλικὴν παράδοσιν, εἰργάσθησαν εἰς τὴν χώραν μας μὲ πλήρη συνείδησιν τῆς ἀποστολῆς των καὶ θαυμαστὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐργατικότητα, διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν μελλόντων ἐπιτελῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἐνόπλων δυνάμεων. Οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν παρέμειναν εἰς τὴν Ἑλλάδα μέχρι τοῦ ἔτους 1930, ἐνῶ ὁ ἐπικεφαλῆς τῆς ἀποστολῆς ἀντισυνταγματάρχης Orly μόνον μέχρι τοῦ ἔτους 1928. Ὁ ἐν λόγῳ ἀξιωματικὸς μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἐργασιῶν τῆς 3ης ἐκπαιδευτικῆς περιόδου (σειρᾶς) μετεκλήθη εἰς τὴν Γαλλίαν, προαχθεὶς εἰς συνταγματάρχην, ἐνῶ τὴν θέσιν του εἰς τὴν διευθύνσιν σπουδῶν τῆς Σχολῆς κατελάμβανεν ὁ ταγματάρχης πεζικοῦ Gerin.

γ) Ἡ μεταβίβασις τοῦ διδακτικοῦ ἔργου ἐκ τῆς γαλλικῆς ἐπιρροῆς εἰς χεῖρας Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ ἦτο παράλειψις ἐὰν δὲν ἐτονίζετο ὅτι ἀπὸ τοῦ Ὁκτωβρίου τοῦ ἔτους 1927 τὴν Διοίκησιν τῆς Σχολῆς ἀνέλαβε πλέον Ἑλληὴν καὶ δὴ ὁ ἀντιστράτηγος Δημήτριος Καθενιώτης¹. Ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Κα-

ἀναγράφεται εἰς τὰ ἀτομικὰ των βιβλία καὶ ἀποτελεῖ στοιχεῖον κρίσεως πρὸς προβιβασμὸν αὐτῶν.

1. Βλέπε τὴν ὑπ' ἀριθμ. 504 Ἐγκύκλιον.

Κοινοποιήσις Π. Διατάγματος «περὶ τοποθετήσεως Ὑποστρατήγου Καθενιώτη Δ. ὡς Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς Πολέμου

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Δεκεμβρίου 1927.

Κοινοποιῶ κατωτέρω τὸ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου ἐ.ἔ. Π. Διάταγμα περὶ τοῦ ἐν περιλήψει ἀντικειμένου, δημοσιευθὲν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 222 (τεῦχος Γ') τῆς 6ης Δεκεμβρίου φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως πρὸς γνῶσιν.

θηνιώτη χρονολογείται τὸ γεγονός πλεόν τῆς διοικήσεως τῆς Σχολῆς ὑπὸ Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν. Λέγεται μάλιστα ὅτι ἡ ὑπαρξίς δύο φωτεινῶν πνευμάτων, δηλαδή τοῦ Γάλλου ἀντισυνταγματάρχου Orlly καὶ τοῦ στρατηγοῦ Καθηνιώτη, ἔδωκεν εἰς τὴν Σχολὴν Πολέμου τοιαύτην ὄθησιν, ὥστε κατὰ τὰς ἀπόψεις τῶν εἰδικῶν ἡ Σχολὴ νὰ δικαιούται νὰ διεκδικῆ δι' ἑαυτὴν τὸν τίτλον ἑνὸς ἐκ τῶν πλεόν βασικῶν ἐκείνων παραγόντων τῆς νίκης τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1940-41. Φαίνεται ὅτι τὸ γαλλικὸν πνεῦμα συνήντησε εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐγεννήθησαν τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι, τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐγεννήθη εἰς τὰς πολεμικὰς σχολὰς τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου ἐκ τῆς ἀδριότητος ἀνάγκης προστασίας τῶν βωμῶν καὶ ἐστιῶν.

δ) Ἡ ἀποστολὴ τῆς Σχολῆς Πολέμου. Ἡ ἀποστολὴ τῆς Σχολῆς Πολέμου συνίστατο εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν σπουδαστῶν ἐπὶ πάσης φύσεως στρατιωτικῶν θεμάτων τακτικῆς, ἱστορίας, γεωγραφίας, ὡς καὶ εἰς τὴν κατάρτισιν ἐπιτελῶν ἀξιωματικῶν ἐμφορουμένων ὑπὸ ἐνιαίου, ὡς ἀλλαγῆς ἐλέχθη, πνεύματος¹.

Ἑλληνικὴ Δημοκρατία

Προτάσει κλπ.

Τοποθετοῦμεν

Τὸν Ὑποστράτηγον Καθηνιώτην Δημ. εἰς τὴν Σχολὴν Πολέμου ὡς Διοικητὴν αὐτῆς. Ἡ τοποθέτησίς του λογίζεται ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 21-11-1927

Ὅ

Ὅ

Πρόεδρος Δημοκρατίας
Π. Κουντουριώτης

Ὑπουργὸς Στρατιωτικῶν
Α. Μαζαράκης Αἰνιάν

1. «Ὁ ὄργανισμός τῆς Σχολῆς Πολέμου καὶ τοῦ Κέντρου Ἀνωτάτης Στρατιωτικῆς Ἐκπαίδευσως καὶ λοιπαὶ λεπτομέρειαι καθορισθήσονται διὰ Πρ. Διαταγμάτων προκαλουμένων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν προτάσει τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ.

Ἄπασαι αἱ ἀνωτέρω Σχολαὶ καὶ τὸ Κέντρον Ἀνωτέρας Στρατιωτικῆς Ἐκπαίδευσως ὑπάγονται ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν (Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ) πλὴν τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς Ἀεροπορίας ὑπαγομένης μέσῳ τῆς Διοικήσεως Ἀεροπορίας εἰς τὸ αὐτὸ Ὑπουργεῖον (Γεν. Ἐπιτελ. Στρατοῦ).

Ἀπόσπασμα

Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ (Γραφεῖον III Τμημα ΑΙ) Ἀριθμ. πρῶτ. 148581/2103 (518)

«Περὶ προκηρύξεως εἰσιτηρίων ἐξετάσεων διὰ τὸ Σχολεῖον Πολέμου κατὰ τὸ ἔτος 1926».

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. Ν. Διάταγμα «περὶ ἐκπαίδευσως Ἀξιωματικῶν» τὸν τρόπον εἰσαγωγῆς εἰς τὸ Σχολεῖον Πολέμου κατὰ τὸ ἔτος 1926 κανονίζομεν ὡς κάτωθι:

Εἰς ἐν αὐστηρῶς προκαθοριζόμενον πρόγραμμα τὰ μαθήματα, τὰ ὅποια ἐδιδάσκοντο εἰς τὴν Σχολήν, ἦσαν κυρίως κατὰ τὸν ἰὸν ἔτος τῶν σπουδῶν

Α' ΕΙΣΗΤΗΡΙΟΙ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Ι. Γενικαὶ Διατάξεις:

Ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὸ Σχολεῖον Πολέμου γίνεται κατόπιν διαγωνισμοῦ. Ὁ διαγωνισμὸς ἔχει σκοπὸν νὰ καθορισθῇ ὄχι μόνον ἐὰν ὁ ὑποψήφιος ἔχη τὴν ἀναγκαίαν μόρφωσιν καὶ ἀρκετάς γνώσεις, ἀλλὰ καὶ ἐὰν οὗτος ἔχη ἀνεπτυγμένον ἀναλυτικὸν νοῦν καὶ διάνοιαν, ἵνα δυνηθῇ νὰ παρακολουθήσῃ μετ' ἐπιτυχίας τὰ μαθήματα τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν τῇ Σχολῇ Πολέμου. Διὰ τοῦτο τὰ θέματα τῶν διαφόρων ἀντικειμένων θὰ ὦσι τοιαύτης φύσεως, ὥστε ἡ ἐπιλυσις τούτων νὰ ἀπαιτῆ παρὰ τῶν ὑποψηφίων οὐχὶ τόσον μνήμην ὅσον ἀντίληψιν καὶ κρίσιν.

Ὁ διαγωνισμὸς θὰ περιλαμβάνῃ:

1. Προκαταρκτικὰς ἐγγράφους ἐξετάσεις.

Οἱ ἀποτυχῶντες εἰς ταύτας δὲν δύνανται νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς περαιτέρω ἐξετάσεις (προφορικὰς κλπ.).

2. Προφορικὰς ἐξετάσεις.

3. Ἐξέτασιν εἰς τὴν Ἱππασίαν.

Αἱ προφορικὰ ἐξετάσεις καὶ ἡ ἐξέτασις εἰς τὴν Ἱππασίαν θὰ ἐνεργηθῶσιν ἐν Ἀθήναις. Αἱ προκαταρκτικὰ ἐγγράφου ἐξετάσεις θὰ ἐνεργηθῶσιν ἐν Ἀθήναις καὶ Θεσσαλονικίᾳ ταυτοχρόνως ἢ μόνον ἐν Ἀθήναις, ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποψηφίων εἶναι μικρὸς.

II. Ἀξιοματικοὶ δικαιούμενοι ὅπως μετὰσχωσι τοῦ εἰσητηρίου διαγωνισμοῦ.

Κατὰ τὸ ἔτος 1926 δικαιοῦνται ὅπως μετὰσχωσι τοῦ εἰσητηρίου διαγωνισμοῦ Ταγματάρχαι καὶ Λοχαγοὶ τῶν πέντε ὄπλων. Οὗτοι δέον μέχρι τῆς 31-12-1926 νὰ ἔχωσιν ἡλικίαν τουλάχιστον μὲν 26 ἐτῶν, τὸ μέγιστον δὲ 39, νὰ ἔχωσι δὲ μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ὑποβολῆς τῶν αἰτήσεων, ἤτοι μέχρι 31-1-1926 μάχιμον ὑπηρεσίαν Ἀξιοματικοῦ εἰς μάχιμον Μονάδα τουλάχιστον πέντε ἐτῶν, ἀδιακρίτως ἐν πολέμῳ ἢ ἐν εἰρήνῃ οἱ δὲ Λοχαγοὶ νὰ ἔχωσιν διοικήσει λόχον, ἴλην ἢ πυροβολαρχίαν ἐπὶ δύο τουλάχιστον ἐτη.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσακτέων ὀρίζεται εἰς 40.

III. Ὑποβολὴ αἰτήσεων.

... Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν τελικῶς θὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ τῶν προτάσεων τούτων συντάσων τὸν ὀριστικὸν πίνακα τῶν δικαιουμένων νὰ μετὰσχωσι τοῦ εἰσητηρίου διαγωνισμοῦ.

Διὰ τὰ θέματα τῆς ἐξετάσεως τῶν αἰτήσεων καὶ τὴν παραδοχὴν τῶν ὑποψηφίων ὅπως συμμετάσχωσι τοῦ εἰσητηρίου διαγωνισμοῦ, διὰ τὰ τῆς συνθέσεως τῶν ἐξεταστικῶν Ἐπιτροπῶν, διὰ τὸ εἶδος τοῦ διαγωνισμοῦ, διὰ τὰ τῶν προφορικῶν ἐξετάσεων, τὰ τῆς ἐξετάσεως εἰς τὴν Ἱππασίαν, περὶ τῆς κλίμακος τῆς βαθμολογίας καὶ μικροτέρων ὀρίων αὐτῆς, τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν εἰσαχθησομένων εἰς τὸ Σχολεῖον Πολέμου πρὸ τῆς εἰσόδου τῶν εἰς αὐτό, τὰ περὶ τοῦ προγράμματος διὰ τὴν ἐξέτασιν εἰς τὴν ἔκθεσιν, τὸ δημόσιον Διεθνὲς δίκαιον, τὴν Ἱστορίαν τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν, τὴν Στρατιωτικὴν Ἱστορίαν καὶ Γεωγραφίαν, διὰ τὰ γενικὰ ζητήματα, τὰ τοῦ καταλόγου τῶν κανονισμῶν τῶν διαφόρων ὄπλων, οὓς δέον νὰ γνωρίζωσιν οἱ ὑποψήφιοι, ὅστις περιλαμβάνει: 1. Διδασκαλίαν ἐπὶ τῆς τακτικῆς χρήσεως τῶν Μεγάλων Μονάδων καὶ Παράρτημα τῆς Διδασκαλίας ταύτης (α) Διδασκαλία τῆς ἐν ἐκστρατεία Ὑπηρεσίας τοῦ Στρατοῦ, β) Διδασκαλία Συνδέσμων καὶ Διαβιβάσεων, γ) Διδασκαλία περὶ τῶν πληροφοριῶν, δ) Διδασκαλία παρατηρήσεων, ε) Διδασκαλία ἐπὶ

τὰ χαρακτηριστικά καὶ αἱ τεχνικαὶ ιδιότητες τῶν ὄπλων, ὡς καὶ ἡ τακτικὴ χρησιμοποίησις αὐτῶν. Ὅμοίως ἐδιδάσκοντο ἀσκήσεις μικρῶν ἀποσπασμάτων ἐπὶ χάρτου καὶ ἐδάφους.

Κατὰ τὸ 2ον ἔτος σπουδῶν ἡ διδασκαλία ἐπεξετεινέτο εἰς εὐρύτερα θέματα, ὡς τὰ Κλιμάκια Μεραρχίας καὶ Σώματος Στρατοῦ, αἱ ἀσκήσεις τῶν ὁποίων διεξήγοντο τόσον ἐπὶ τοῦ χάρτου, ὅσον καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Οἱ σπουδασταὶ τῆς Σχολῆς, ὡς ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ σήμερον, κατενέμοντο εἰς ἐπιτελικὰς ὁμάδας, εἰς τὰς ὁποίας ὀργανοῦντο τὰ Ἐπιτελεῖα Μεραρχιῶν ἢ Σωμάτων Στρατοῦ, τὰ ὁποῖα προέβαινον εἰς τὴν σχεδίασιν ἢ καὶ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ὑπὸ τῆς Σχολῆς τιθεμένων προβλημάτων. Τὸ σύστημα τῶν «σωκρατικῶν διαλόγων» εὐρίσκετο εἰς πλήρη ἐφαρμογὴν, καθ' ὅσον μετὰ τὴν διδασκαλίαν ἢ τὴν ἀσκήσιν ἠκολούθει συζήτησις καὶ κριτικὴ.

Ἰδιαιτέρα σημασία ἐδίδοτο εἰς τὴν ἀρχὴν «ἐκπόνησις τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἡγήτορος», ἡ ὁποία εἰς τὴν σύγχρονον ὀρολογίαν δὲν εἶναι ἄλλη παρὰ ἡ σημερινὴ «Ἐκτίμησις Καταστάσεως».

Ὅπως ἀναφέρουν αἱ πηγαί, ἡ συμβολὴ τοῦ στρατηγοῦ Καθενιώτη, ἦτο μεγάλῃ καὶ ἀποτελεσματικῇ, καθ' ὅσον οὗτος διόκησε τὴν Σχολὴν ἐπὶ πέντε ἐκπαιδευτικὰς σειρὰς (3ῃ ἕως 6ῃ). Ἀρχὴ καὶ ἀποστολὴ τοῦ ἦτο νὰ διδάξῃ καὶ νὰ μεταδώσῃ εἰς τοὺς σπουδαστὰς τὸν ὀρθὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τὴν ἀποφυγὴν συσσωρεύσεως τύπων καὶ σχεδίων πρὸς ἀντιγραφήν. Μὲ τὸν καθηρὸν νοῦν καὶ τὴν σκέψιν του εἰς κάθε ἐπέμβασίν του εἶτε εἰς τὴν αἰθουσαν διδασκαλίας, εἶτε εἰς τὸ ἔδαφος, μὲ ἐπιτυχίαν διέκρινε καὶ ἐτόνιζεν ἀκριβῶς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὁ κάθε ἐπιτελὴς ὡς βασικὰ στοιχεῖα διὰ τὴν λήψιν πάσης ἀποφάσεως. Καὶ ἀκόμη λόγῳ τοῦ κύρους του, ἠδύνατο ἀνέτως νὰ ἐπιβάλλεται ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη Γάλλους ἐκπαιδευτὰς, οἱ ὅποιοι συχνάκις ὡς υπερήφανοι νικηταὶ τοῦ Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ἀλαθῆτους.

Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ δὴ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1933 ἡ Σχολὴ μετωνομάζετο εἰς Ἀνωτέραν Σχολὴν Πολέμου, ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν διοικητὴς αὐτῆς ἦτο ὁ ἀντιστράτηγος Θ. Μανέτας. Μέχρι τῆς κηρύξεως τοῦ κατὰ τῆς Ἑλλάδος πολέμου ὑπὸ τῶν Χωρῶν τοῦ Ἄξονος (28 Ὀκτωβρίου 1940) ἡ Ἀνωτέρα Σχολὴ Πολέμου συνέχισε μὲ ἐντατικὸν ρυθμὸν τὸ ἔργον τῆς.

Ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ στολῆς ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν τοῦ κατὰ γῆν Στρατοῦ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμὸν 260/1937 καθιερώθη ὡς ἐμβλημα τῆς

τῆς ὀργανώσεως τοῦ ἐδάφους (1ον μέρος ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)] καὶ τέλος διὰ τοὺς ἐπὶ πλέον κανονισμοὺς οὓς δεόν οἱ ὑποψήφιοι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς νὰ γνωρίζωσιν (α) Κανονισμὸς ἀσκήσεων Πεζικοῦ 2ου μέρους. β) Κανονισμὸς ἀσκήσεων Ἰππικοῦ (Β' Μέρους), γ) Διδασκαλία ἐπὶ τῆς ἐν ἐκστρατεία Ὑπηρεσίας τοῦ Πυροβολικοῦ] ἴδε τὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 21.11.1927 Π.Δ.

Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου ἢ θεᾶ Ἀθηνᾶ. Τὸ ἔμβλημα τοῦτο ἔφερον καὶ ἐπὶ τῶν στολῶν τῶν οἱ ἀποφοιτῶντες ἐκ τῆς Σχολῆς Ἐπιτελῶν.

Διὰ τοῦ ἰσχύοντος Κανονισμοῦ στολῆς 111-10 τοῦ κατὰ γῆν Στρατοῦ διειρηθῆναι τὸ ἀνωτέρω ἔμβλημα ὡς διακριτικὸν τοῦ σήματος τῶν ἀποφοιτῶν τῆς ΑΣΠ φερόμενον εἰς ἀπάσας τὰς στολάς, ἐφ' ὅσον φέρονται μετ' αὐτῶν παράσημα καὶ μετάλλια. Κατὰ τὸ ἔτος 1939 ἡ Σχολὴ μετεστάθμευσεν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ἐγκατασταθεῖσα κατ' ἀρχὴν εἰς τὸ μέγαρον τῆς ΧΑΝΘ, ἐν συνεχείᾳ εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις τοῦ Γ.Σ.Σ. καὶ τελικῶς εἰς τὸ μέγαρον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ἐγκατεστημένη σήμερον. Οὕτω εἰς τὴν Μακεδονικὴν γῆν, ὅπου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἤκμασεν ἡ «Στρατιωτικὴ Ἀκαδημία» εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Φιλίππου, ἤρχισε καὶ πάλιν νὰ λειτουργῇ ὑπὸ σύγχρονον μορφήν ἢ νέα «Στρατιωτικὴ Ἀκαδημία» τῶν Νεοελλήνων.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ δέον νὰ τονισθῆ ὅτι ἡ μετὰ τῆς Ἀεροπορίας ἐπαφῆ τῆς ΑΣΠ δὲν διακόπτεται διὰ τῆς μετασταθμεύσεως εἰς Θεσσαλονίκην, καθ' ὅσον ὑπάρχει καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀεροπορικὴ βάσις.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μετὰ τῆς Ναυτικῆς Σχολῆς Ἐπιτελῶν ἐπαφὴν, αὐτὴ θὰ συνεχισθῆ καὶ πάλιν ὡς καὶ πρότερον, καθ' ὅσον τὴν ὀλιγοήμερον περίοδον τοῦ συνδεδασμένου θέματος, τὴν μόνην καθ' ἣν πραγματοποιεῖται ἡ μεταξὺ τῶν Σχολῶν συνεργασία, οἱ μαθηταὶ τῆς Ναυτικῆς Σχολῆς Πολέμου τὴν διανύουν εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα ὑπὸ τύπον ἐπιτελικοῦ ταξιδίου. Τοῦτο δὲ σημαίνει ὅτι εἶναι ἀναμφισβητήτως ὠφέλιμον καὶ δι' αὐτούς, καθ' ὅσον οὕτω λαμβάνουν συνοπτικὴν ἐπιτόπιον ἀντίληψιν τῶν ἐν γένει συνθηκῶν τῆς ἀπὸ ξηρᾶς ἀμύνης τοῦ πατρίου ἡμῶν ἐδάφους. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἐπέρχεται εἰς σημαντικὸν βαθμὸν ἀποσυμφόρησις τῆς Φρουρᾶς Ἀθηνῶν ἐκ τῆς πληθύος τῶν ἐν αὐτῇ λειτουργουσῶν σχολῶν καὶ ἱκανοποιεῖται πρωτίστως ἢ ἀνάγκη τῆς ταχείας ἐπιστρατεύσεως τῶν παραμεθορίων Γ' καὶ Α' Σωμάτων Στρατοῦ, ἀκόμη δὲ καὶ τῆς ὑπάρξεως εἰς τὴν Βόρειον Ἑλλάδα μεγάλου ἀριθμοῦ ἀξιωματικῶν.

Πέραν τῶν ἀνωτέρω κατὰ τοὺς εἰδικούς ἢ εἰς Ἀθήνας ἐκπαιδεύσεις τῶν μαθητῶν ἔχει ἀποβῆ ἄνευ σπουδαίων ἐπιτευγμάτων, ἢ μεταστάθμευσις δὲ τῆς Σχολῆς εἰς Θεσσαλονίκην εἰς μικρὰν σχετικῶς ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν συνόρων παρέχει τῆς εὐκαιρίας εἰς τοὺς ἀξιωματικούς αὐτῆς, ὅπως σπουδάσωσι λεπτομερῶς ἐπὶ τόπου τὸ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποῖου θὰ κληθῆ ἴσως ὁ στρατός μας νὰ ἐνεργήσῃ. Ἐκ τῶν στατιστικῶν δεδομένων συνάγεται ὅτι κατὰ τὴν μέχρι τοῦ πολέμου 1940-41 περίοδον εἰς τὴν Ἀνωτέραν Σχολὴν Πολέμου ἐφοίτησαν δέκα ἑξ (16) ἐκπαιδευτικαὶ σειραί. Ἡ 16ῃ σειρά δὲν ἐπέπρωτο νὰ περατώσῃ τὴν ἐκπαιδευσίν της, λόγῳ τῆς κηρύξεως ὑπὸ τῆς Φασιστικῆς Ἰταλίας ἐπιθετικοῦ πολέμου κατὰ τὸ ἔτος 1940.

Ἀπὸ τῆς πρωίας τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 ἡ Ἀνωτέρα Σχολὴ Πολέμου διακόπτει τὴν ἐκπαιδευσίν τῶν στελεχῶν τοῦ στρατοῦ μας. Ἡ ἱστορικὴ

ἀποστολή της ἀναστέλλεται ἐπ' ὀλίγον, ἐνῶ ἡ διοίκησις καὶ τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν της συγκροτοῦν τὸ Ἐπιτελεῖον Ὁμάδος Μεραρχιῶν καὶ τῆς XVII Μεραρχίας. Οἱ ἀποφοιτήσαντες μέχρι καὶ τῆς τελευταίας σειρᾶς τοποθετοῦνται εἰς τὰς μαχίμους μονάδας εἴτε ὡς ἐπιτελεῖς εἴτε ὡς διοικηταὶ αὐτῶν.

Εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν θά γράψουν μετ' ὀλίγου μηνᾶς τὸ ἀθάνατον ἡρωϊκὸν Ἑλληνικὸν ἔπος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βόρειον Ἥπειρον.

Οἱ Ἑλληνες ἐπιτελεῖς ἀπέδειξαν εἰς τοὺς Γάλλους ἐκπαιδευτὰς των, ὡς καὶ εἰς ὅλας τὰς ἡγεσίας τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῶν μεγαλυτέρων χωρῶν, ὅτι ὡς ἄξια τέκνα τῶν προγόνων των κατέχουν ἐπαξίως ἰσότημον καὶ ἐνίοτε ἀνωτέραν θέσιν μεταξὺ των.

Μεταξὺ τῶν ἡγήτόρων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ὠδήγησαν τὸν Ἑλληνικὸν Στρατὸν ἀπὸ νίκης εἰς νίκην εἰς τὸν δίκαιον καὶ ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστίων πόλεμον ἐκείνον, ἰδιαιτέραν θέσιν καταλαμβάνουν οἱ ἀπόφοιτοι τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου.

Οὗτοι ὁμιλοῦντες τὴν αὐτὴν τακτικὴν καὶ τεχνικὴν γλῶσσαν κατάρθωσαν νὰ ἐπιλύουν εὐχερῶς καὶ ταχέως οἰονδήποτε πρόβλημα, ὅπερ ἐτίθετο ἐνώπιόν των κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ σκληροῦ ἀγῶνος καὶ οὕτω κατέστησαν τὸν Ἑλληνικὸν Στρατὸν ἀξιόμαχον διὰ τὰ γράφη σελίδας δόξης εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν.

Δύναται ὡς ἐκ τούτου ἡ Ἀνωτέρα Σχολὴ Πολέμου νὰ διεκδικῆ τὸν τίτλον ἐνὸς ἐκ τῶν βασικῶν συντελεστῶν τῆς νίκης τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν πόλεμον ἐκείνον τοῦ 1940-41.

7. Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου ἀπὸ τοῦ 1946 μέχρι σήμερον (1973).

Ἡ ἐπικράτησις τοῦ δικαίου τοῦ πολέμου τῶν Ἀγγλοσαξόνων ἔναντι τοῦ γαλλικοῦ δικαίου τοῦ πολέμου. Ἀναμφισβητήτως ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐλέχθη διὰ τὴν δρᾶσιν τῆς Γαλλικῆς Στρατιωτικῆς Ἀποστολῆς καὶ τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου προπολεμικῶς, καθὼς καὶ διὰ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν διὰ τὴν δόξαν τῶν Ἑλληνικῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων γενικῶς, τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῆ συγκριτικῶς καὶ διὰ τὴν Βρετανικὴν Στρατιωτικὴν Ἀποστολὴν καὶ τὴν ἰδρυθεῖσαν «Σχολὴν Ἐπιτελῶν»¹ τόσον πρὶν, ὅσον καὶ κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου ἔναντι τῆς κομμουνιστικῆς ἀνταρσίας.

1. Συγκρότησις Σχολῆς Ἐπιτελῶν

Διαταγή:

α) Κατόπιν καὶ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 218/65/22-11-1946 ἐγγράφου τῆς ΒΣΑ,

Συγκροτοῦμεν

Εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ὀργανώσεως τοῦ μεταπολεμικοῦ στρατοῦ συνέβαλεν ἡ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1945 ἐγκατασταθεῖσα εἰς τὴν Ἑλλάδα Βρετανικὴ Στρατιωτικὴ Ἀποστολὴ (Β.Σ.Α.).

Λόγῳ τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν, ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρέθη ἡ Ἑλλάς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀνασυγκροτηθῆ καὶ ἀποκαταστήσῃ τὰς τεραστίας ὑλικὰς καταστροφάς, τὰς ὁποίας ὑπέστη κατὰ τὸν πόλεμον καὶ τὴν κατοχὴν διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς οἰκονομικῶν μέσων, πολλῶ δὲ μᾶλλον νὰ προβῆ εἰς τὴν δημιουργίαν ἀπ' ἀρχῆς ἐνὸς νέου καὶ μάλιστα συγχρόνου στρατοῦ. Ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς κατὰ τὸ ἔτος 1945 ἀπετελεῖτο ἐκ τῆς Ταξιαρχίας Ρίμινι, τοῦ Ἱεροῦ Λόχου καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων συγκροτηθεισῶν μονάδων Ἐθνοφυλακῆς. Ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων παραγόντων κατενοήθη τότε πλήρως, ὅτι, διὰ νὰ διατηρηθῆ ἡ Ἑλλάς ἔξω τῆς ὑπὸ κομμουνιστικὴν κυριαρχίαν τροχιᾶς, ἔπρεπε νὰ δημιουργήσῃ στρατὸν ἀρκετὰ ἰσχυρόν, ὥστε νὰ ἐγγυᾶται τὴν ἐσωτερικὴν ἀσφάλειαν διὰ τῆς ἀποκρούσεως πάσης ἐνδεχομένης ἐξωτερικῆς ἐχθρικῆς ἐπιθέσεως. Οὕτω κατόπιν συμφωνίας τῶν Κυβερνήσεων τῆς Ἑλλάδος καὶ Μ. Βρετανίας τὸ οἰκονομικὸν βάρος τοῦ ἐφοδιασμοῦ καὶ τῆς συντηρήσεως τῶν Ἑλληνικῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων ἀνελήφθη ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Στρατοῦ καὶ τῆς Στρατιωτικῆς Βρετανικῆς Ἀποστολῆς. Ὡς ἦτο φυσικὸν τὸ ἔργον τῆς ἀνασυγκροτήσεως τοῦ νέου στρατοῦ συνήντησε σοβαρὰς δυσχερείας λόγῳ τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1946 ἀρξαμένου συμμαρτιακοῦ ἀγῶνος. Μόνον μετὰ τὴν καταστολὴν τοῦτου κατέστη ἐφικτὴ ἡ ὀργάνωσις ἐνὸς συγχρόνου στρατοῦ. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος μας προκύπτει ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ὀργανώσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἀναγεννηθέντος Ἑλληνικοῦ Στρα-

ἐν Ἀθῆναις ἐκπαιδευτικὴν μονάδα διοικητικῶς καὶ οἰκονομικῶς ἀνεξάρτητον ΓΚΧ/222/Ι ὑπὸ τὸν τίτλον «Σχολὴ Ἐπιτελῶν».

Ἡ Σχολὴ θὰ ὑπάγεται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τὸ ΓΕΣ (Διεύθυνσιν Γ. Σ. Ἐκπαιδεύσεως) πλὴν τῶν εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. ΕΠ 903199/VIII/45 Διαταγὴν Υ.Σ. ἀναγομένων περιπτώσεων. Ἐδραν τῆς Σχολῆς ὀρίζομεν τὰς Ἀθῆνας.

β) Ἡ Διεύθυνσις Γενικ. Στρατ. Ἐκπαιδεύσεως ΓΕΣ ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν ἀρμοδίων Διευθύνσεων νὰ μεριμνήσῃ ὅπως προκληθῶσιν αἱ δέουσαι διαταγαὶ διὰ τὴν διάθεσιν τῶν ὑπὸ τῆς συνθέσεως προβλεπομένων, Προσωπικῶν καὶ Ὑλικῶν.

Ἐλεγχόμενα Ὑλικά καὶ Ὀχήματα θὰ χορηγηθῶσιν εἰς τὴν Σχολὴν ὑποβαλλομένων εἰς τὸ ΓΕΣ (Διεύθυνσιν Ὀργανώσεως) τῶν κεκανονισμένων αἰτήσεων.

γ) Ὁ Ζ' κλάδος τῆς ΓΔΥΣ παρακαλεῖται νὰ προκαλέσῃ τὰς διαταγὰς τοῦ Ὑπουργείου διὰ τὰ οἰκονομικῆς φύσεως ζητήματα.

δ) Ἡ Διεύθυνσις Στρατ. Ἐκπαιδεύσεως ΓΕΣ νὰ καθορίσῃ ἐν λεπτομερείαις τὰ τῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῆς Σχολῆς προκαλοῦσα τὰς πρὸς τοῦτο δεούσας διαταγὰς.

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον
τὸ 5ον ΕΓ/Ι/ΓΕΣ

Ἐντολὴ Ὑπουργοῦ
Ὁ Ἀρχηγός
Γ. Δρομάζος
Ἄντ/γος

τοῦ καὶ εἰδικώτερον τῶν στελεχῶν του εἰς τὰ νέα δεδομένα τῆς πολεμικῆς τέχνης. Ἐπιτακτικώτερα διαφαίνεται ἡ ἀνάγκη δημιουργίας ἐπιτελῶν βάσει τῶν νέων τακτικῶν δογμάτων καὶ τῆς πείρας τοῦ πολέμου.

Ἀρμοδίως λοιπὸν ἀποφασίζεται ἡ ἐκ νέου συγκρότησις τῆς παλαιᾶς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου, ἣτις ἤδη συνεπεῖα τῆς ἀγγλικῆς ἐπιδράσεως καὶ τῶν προτύπων, ἄτινα ἀκολουθοῦνται εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, ὀνομάζεται «Σχολὴ Ἐπιτελῶν».

Τὴν 9ην Μαΐου 1946 ἡ Σχολὴ Ἐπιτελῶν μὲ ἔδραν τὰς Ἀθήνας, ἐστρατήθη εἰς τὸ Ἀβερῶφειον Μέγαρον τῆς Σχολῆς Εὐελπίδων. Ἐνταῦθα δέον νὰ ἐξαρθῇ ἡ συμβολὴ τῆς Βρετανικῆς Στρατιωτικῆς Ἀποστολῆς, ἣτις ἐβοήθησε σημαντικῶς τὸ ἔργον τῆς Σχολῆς. Ὑπῆρξε λίαν ἐπιτυχὴς ἡ τοποθέτησις εἰς τὴν Σχολὴν Βρετανῶν ἀξιωματικῶν ὡς ἐκπαιδευτῶν, οἵτινες ἐμφοροῦμενοι ὑπὸ πνεύματος συνεργασίας καὶ ἀκαμάτου ἐργατικότητος συνέβαλον τὰ μέγιστα εἰς τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν ἐπιτυχὴ ὀργάνωσίν της. Τὸ ἔργον ὅμως τῆς Βρετανικῆς Ἀποστολῆς ἦτο λίαν βραχύβιον καὶ τοῦτο, ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1947 τὴν εὐθύνην ἐφοδιασμοῦ καὶ συντηρήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἀνέλαβον αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς. Οὕτω ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1947 ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἑλλάδα μικτὴ Ὁμάς Στρατιωτικῆς Βοηθείας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα (ΜΟΣΒΗΠΕ). Τὸ στρατιωτικὸν τμήμα ταύτης (Στρατιωτικὴ Ὁμάς τῶν Η.Π.Α. διὰ τὴν Ἑλλάδα ΣΟΗΠΕ) εἶχεν ἀποστολὴν, νὰ ἐποπτεύῃ τὸ πρόγραμμα ἀμοιβαίας ἀμυντικῆς βοήθειας, καὶ παράσχη συμβουλὰς ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Παρὰ τὰς ἀρχικὰς δυσχερείας, τὰς ὁποίας ἡ Σχολὴ ἀντεμετώπισεν, ἰδιαίτερος εἰς τὸν τομέα τῆς μεταπτώσεως ἐκ τῶν γαλλικῶν εἰς τὰς βρετανικὰς ἀντιλήψεις ὀργάνωσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως, ἐν τούτοις τελικῶς ἐπέτυχεν ἀπολύτως εἰς τὸ ἔργον της καὶ εἰς λίαν βραχὺ χρονικὸν διάστημα ἠδυνήθη νὰ ἐφοδιάσῃ τὰς Μ. Μονάδας δι' ἰκανῶν Ἐπιτελῶν ἐνιαίως σκεπτομένων.

Οἱ ἐκ ταύτης ἐξεληθόντες ἐπιτελεῖς καταρτισθέντες ἄριστα μὲ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς μεθόδους τόσον τοῦ ὀρθοδόξου, ὅσον καὶ τοῦ ἀνορθοδόξου πολέμου, ἀποτελοῦν ἔκτοτε πολυτίμους βοηθοὺς τῶν διοικητῶν τῶν μονάδων, εἰς τὴν προσπάθειαν ἐκπληρώσεως τοῦ σκληροῦ ἔργου τὸ ὁποῖον ἀνετέθη καὶ ἀνατίθεται ἐκάστοτε εἰς αὐτούς. Δὲν χρειάζεται εἰς τὸ παρὸν πόνημα νὰ ἀφιερωθοῦν ἐπαινετικοὶ λόγοι διὰ τὸ ἄνθος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἀγῶνων του ἐναντίον πάσης μορφῆς τυραννίας καὶ ὀλοκληρωτισμοῦ.

8. Τελευταῖον στάδιον ἐξελίξεως τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου.

Ἦδη φθάνομεν εἰς τὸ τελευταῖον στάδιον τῆς παρουσιάσεως τῆς «Στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας» εἰς τὴν Μακεδονίαν. Τὸν Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1950,

μετὰ τὸ πέρασ τῆς 4ης ἐκπαιδευτικῆς σειρᾶς, ἡ Σχολὴ μετεστάθμευσεν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Ἐκτοτε καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἡ Σχολὴ ἐδραιώθη εἰς τὴν πλοσίαν καὶ εὐάνδρον μακεδονικὴν γῆν, συνεχίζουσα τὴν παράδοσίν της. Μίαν περίπου τριετίαν βραδύτερον καὶ δὴ τὴν 15ην Σεπτεμβρίου 1953, ἡ Σχολὴ Ἐπιτελῶν μετονομάζεται εἰς «Ἀνωτέραν Σχολὴν Πολέμου»¹ κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ ἀνωτέρου στρατιωτικοῦ συμβουλίου. Τὴν αὐτὴν ἐπωνυμίαν φέρει ἡ Α.Σ.Π. ἀκόμη καὶ σήμερον.

9. Διακριτικὰ τῶν ἀποφοίτων τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου.

Ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου 1968 διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. Φ. 1546/12/10998)6-4-1968 Διαταγῆς τοῦ Στρατ. Οἴκου τοῦ ἀντιβασιλέως, καθιερώθη ὡς διακριτικὸν σῆμα τῶν ἀποφοίτων τῆς Α.Σ.Π., παραλληλόγραμμον χρώματος βαθυκάνου ἐπισμαλτωμένον. Ἐπὶ τοῦ βαθυκάνου φόντου φέρονται διαγωνίως ἐπίχρυσος γλαῦξ καὶ ἐπίχρυσον ξίφος. Τὸ ἀνωτέρω διακριτικὸν φέρεται εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ στήθους ὑπεράνω καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ θυλακίου εἰς ἀπάσας τὰς στολὰς πλὴν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1 τοιαύτης, καὶ ἐφ' ὅσον δὲν φέρονται μετ' αὐτῶν παράσημα καὶ μετάλλια. Μετὰ παρασῆμων καὶ μεταλλίων φέρεται τὸ σῆμα τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς².

1. Ἡ Διαταγὴ μετονομασίας τῆς Σχολῆς Ἐπιτελῶν φέρει τὰ στοιχεῖα:

Θέμα: Μετονομασία Σχολῆς Ἐπιτελῶν

Πρὸς: Γενικὴ Διαταγὴ

Κοιν: Α3/ΓΕΣ

Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Σρατοῦ

Κλάδος «Α»

Ἐπιτελ. Γραφεῖον Α3/1

Ἀριθμ. Φ. 4267/7/467234

15 Σ/βρίου 1953

2. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἀναφέρεται, ὅτι ἡ στολὴ τῶν Ἀξιωματικῶν τῆς Α.Σ.Π. καθορίζεται διὰ τοῦ κατωτέρω ἐγγράφου τοῦ οἴκου τοῦ Ἀντιβασιλέως.

α) Ἐχομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν ὅτι ἡ Α.Ε. ὁ Ἀντιβασιλεὺς ὑπ' ὄσιν τοῦ ὁποίου ἐτέθη ἡ διὰ τοῦ ὑπερθεν ἡμετέρου σχετικοῦ πρότασις ἐνέκρινεν ὅπως εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ χρυσοπλέκτου σειρητιοῦ τοῦ φερομένου ὡς διακριτικοῦ Σήματος ὑπὸ τῶν ἀποφοίτων Α.Σ.Π., εἰς ἀπάσας τὰς στολὰς πλὴν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1 τοιαύτης, τῆς τοιαύτης τοῦ ὑποδύτου καὶ τῶν στολῶν μεθ' ὧν δὲν φέρονται παράσημα ἢ μόνον ἀστέρες, φέρηται εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ στήθους ὑπεράνω καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀνω θυλακίου παραλληλόγραμμον, χρώματος βαθυκάνου ἀνοικτοῦ, ἐπισμαλτωμένον, πάρχους 1½ χιλ., μήκους 28 χιλ., πλάτους 1 χιλ.

β) Ἐπὶ τοῦ βαθυκάνου φόντου, θὰ φέρονται διαγωνίως: 1) Γλαῦξ ἐπίχρυσος, 2) Ξίφος ἐπίχρυσον.

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ἀναστ. Στιάμπαλης

Ἐπολ/γός-Γραμματεὺς Ο.Α./Β.

Γ. Ἀλεβίζος

Ἐποστράτηγος

Ἀρχηγὸς Ο.Α./Β.

Ἐνῶ μετὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1 καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν στολῶν, ἐφ' ὅσον φέρονται παράσημα ἢ καὶ μόνον ἀστέρες, φέρουσι τὸ διακριτικὸν σῆμα τῆς τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου

10. Γενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ προγράμματος τῆς συγχρόνου ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου.

α) Γενικά. Τὸ πρόγραμμα ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου εἶναι προσηρμοσμένον εἰς τὰς συγχρόνους ἀπαιτήσεις τῆς τεχνολογίας καὶ τῆς τακτικῆς. Τοῦτο σημαίνει ὅτι οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς ἐξεπαιδεύθησαν καὶ ἐκπαιδεύονται εἰς τὰς νέας ἐπιτελικὰς καὶ τακτικὰς ἀντιλήψεις. Διὰ τοῦ συστηματικοῦ συνδυασμοῦ τῆς θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπιτυγχάνεται ἡ περίφημος ἀρχὴ τῆς ταυτότητος ἀντιλήψεων καὶ τὸ ἐνιαῖον τοῦ σκέπτεσθαι.

β) Πρώτη περίοδος διεξαγομένης ἐκπαιδεύσεως βάσει τῶν ἤδη ἰσχυουσῶν ὁδηγιῶν ἐκπαιδεύσεως τῆς Σχολῆς. Κατὰ τὴν πρώτην περίοδον παρέχονται εἰς τοὺς σπουδαστὰς τῆς Σχολῆς αἱ κρινόμεναι ὡς ἀπαραίτητοι γνώσεις ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ὄπλων καὶ σωμάτων, τῆς ὀργανώσεως τοῦ στρατοῦ, ὡς καὶ ἡ ἀπαραίτητος ἐπιτελικὴ μόρφωσις, διὰ νὰ καταστοῦν ἱκανοὶ νὰ δεχθοῦν τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς περιόδου. Τὸ πρῶτον στάδιον εἶναι κατ' ἄλλην ἔκφρασιν προπαιδευτικὸν καὶ ἀποτελεῖ θεμελιωδῶς τὴν πρώτην γνωριμίαν μὲ τὸ πρόγραμμα τῆς Σχολῆς.

γ) Δευτέρα περίοδος. Κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον καὶ δὴ ἐντὸς χρονικοῦ διαστήματος πέντε μηνῶν σπουδάζεται ἡ τακτικὴ χρησιμοποίησις τῆς μεραρχίας κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις τοῦ ἀγῶνος, ὡς καὶ κατὰ τοὺς εἰδικοὺς τοιοῦτους, τόσον ὑπὸ συμβατικὰς συνθήκας, ὅσον καὶ ὑπὸ πυρηνικὴν ἀπειλήν.

Παραλλήλως συνεχίζονται καὶ κατὰ τὴν ἐν λόγῳ φάσιν τὰ διάφορα ἐπιτελικὰ ταξίδια, ὡς καὶ ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν στελεχῶν διὰ διαλέξεων γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος.

(Θεὰ Ἀθηνῶν, μὲ ἐπιγραφὴν «Ἀνωτέρα Σχολὴ Πολέμου». Φέρεται εἰς τὸ δεξιὸν στήθος κάτωθι τῶν Ἀστέρων.

Τοῦτο πορποῦται διὰ τῆς εἰδικῆς πόρπης ἐπὶ τοῦ χιτωνίου καὶ ὀλίγον κάτωθι τοῦ δεξιοῦ μαστοῦ.

Διὰ τῆς Φ. 456.1/31/39349, ἀριθμ. σχεδ. 2634/26-7-71 διαταγῆς τοῦ Ἀρχηγείου Στρατοῦ καὶ δὴ τοῦ ἰου Ἐπιτελικοῦ Γραφείου κατηργήθη τὸ χρυσόπλεκτον σειρήτιον καὶ ἐθεσπίσθη τὸ ὀρθογώνιον παραλληλόγραμμον. Τοῦτο φέρεται μεθ' ἀπασῶν τῶν στολῶν πλὴν τῆς τριαυτῆς ἀπαρτισομένης ἐξ ὑποδύτου καὶ περισκελίδος. Ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον ἐξάρτημα τῆς στολῆς μὴ ἀφαιρούμενον. Ἡ Ἀθηνῶν προστίθεται ὡς ἄκκις φέρονται μετὰ ἄλλα ἢ παράσημα, μὴ ἀφαιρούμενον τοῦ διακριτικοῦ τοῦ ἀποφοίτου τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου.

δ) Τρίτη περίοδος: Ἡ τρίτη περίοδος σπουδῶν ἀποτελεῖ τὸ ἐπιφράγισμα τῆς συντελουμένης ἐπιπόνου ἐργασίας. Κατὰ τὴν ὑπόλοιπον 3μηνον χρονικὴν περίοδον σπουδάζεται τὸ σῶμα στρατοῦ καὶ ἡ στρατιὰ καθ' ὅλας τὰς φάσεις τοῦ ἀγῶνος. Ὁλοκληροῦται ὁ κύκλος τῶν ἐπιτελικῶν ταξιδίων, ὡς ἐπίσης τῶν διαλέξεων πρὸς ἐπιμόρφωσιν τῶν σπουδαστῶν καὶ τῶν διαφόρων ἐπισκέψεων. Ἦδη οἱ μέλλοντες ἐπιτελεῖς συνεπλήρωσαν καὶ τὸ τελευταῖον μέρος τῆς ἀποστολῆς των. Μὲ αὐτοπεποίθησιν καὶ βαθὺ συναισθημα εὐθύνης ἐγκαταλείπουν τὴν Σχολήν, διὰ νὰ ἐφαρμόσουν εἰς τὴν πρᾶξιν ὅσα ἐδιδάχθησαν καὶ διὰ νὰ μεταδώσουν τὰς γνώσεις των εἰς κάθε κύκλον τῆς δραστηριότητός των.

Ἐντὸς τοῦ ἀνωτέρω γενικοῦ προγράμματος ἡ Ἄνωτέρα Σχολὴ Πολέμου συνεχίζει τὴν ἱστορίαν της καὶ τὴν συμβολὴν της εἰς τὴν προπαρασκευὴν ἱκανῶν ἐπιτελῶν καὶ ἠγητόρων.

Εἶναι ἔκδηλος ἡ καταβαλλομένη συνεχῆς προσπάθεια ἀμέσου προσαρμογῆς της εἰς τὰς νέας τάσεις καὶ ἀντιλήψεις, αἵτινες ἐπιβάλλονται ἐκ τῆς διαρκoῦς ἐξελίξεως τῶν μέσων πολέμου.

Τοῦτο ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπιβολὴν διαφορῶν ἀλλαγῶν εἰς τὸν χρόνον φοιτήσεως, εἰς τὸ σύστημα ἐκπαιδεύσεως καὶ κυρίως εἰς τὰ ἀντικείμενα ἐκπαιδεύσεως.

Ἡ προσπάθεια αὕτη ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀρτίαν κατάρτισιν τῶν μελλόντων ἐπιτελῶν καὶ εἰς τὸν ἐφοδιασμὸν τούτων διὰ τῶν στοιχείων ἐκείνων τῆς γνώσεως ἀναγομένων εἰς τὸν τομέα τῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ γενικῆς μορφώσεως εἰς τρόπον, ὥστε οὗτοι ἐξερχόμενοι νὰ διαθέτουν τὴν ἀπαραίτητον πνευματικὴν ἱκανότητα ταχείας προσαρμογῆς εἰς τὰς ἐκάστοτε νέας τάσεις καὶ ἀντιλήψεις.

Μέσα τὰ ὁποῖα διατίθενται διὰ τὴν ἀνταπόκρισιν τῆς Σχολῆς εἰς τὸ ὑψηλὸν της ἔργον εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα, ἐμπλουτιζόμενα συνεχῶς.

Ἄριστον ἔμψυχον ὕλικὸν προερχόμενον δι' ἐπιλογῆς ἐκ τοῦ ἀρίστου ἄλλωστε ἀπὸ πάσης πλευρᾶς Σώματος τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν ἀποτελεῖ τὸ ἐκπαιδευτικὸν προσωπικόν. Ἑλληνες ἀξιωματικοὶ καὶ ἀπόφοιτοι ξένων σχολῶν πολέμου ἀποτελοῦν τοὺς φορεῖς τῶν ἀρχῶν ἀντιλήψεων καὶ συστημάτων ἐκπαιδεύσεως τῶν ἰσχυόντων εἰς τοὺς στρατοὺς ἄλλων χωρῶν, τὰ ὁποῖα δύνανται ἐνδεχομένως νὰ ἔχουν ἐφαρμογὴν καὶ εἰς τὸν στρατὸν τῆς χώρας μας. Θὰ ἦτο παράλειψις, ἐὰν δὲν ἐτονίζετο ἡ ἀποστολὴ τοῦ Γραφείου Μελετῶν καὶ Ἑρευνῶν Α.Σ.Π., τὸ ὁποῖον παρακολουθεῖ τὰς διαφοροὺς ἐξελίξεις εἰς τοὺς ξένους στρατοὺς καὶ εἰσηγείται νέον τακτικὸν δόγμα, εἰς συνάρτησιν τῶν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ μας διατιθεμένων μέσων καὶ ὑφισταμένων συνθηκῶν.

11. Μελλοντικοὶ ὀρίζοντες τῆς «Στρατιωτικῆς Ἀκαδημίας».

Ἡ ἀτομικὴ καὶ διαστημικὴ ἐποχὴ μετέβαλον ριζικῶς τὰς μεθόδους δι-εξαγωγῆς ἐνὸς μελλοντικοῦ πολέμου καὶ ἀπαιτοῦν:

α) Ἡγετικά στελέχη ἀρτίως μορφωμένα καὶ πλήρως κατηρτισμένα εἰς τὰς τεχνικὰς ἐπιστημονικὰς προόδους τῆς ἐποχῆς μας.

β) Συνεχῆ ἐνημέρωσιν, διὰ μετεκπαιδεύσεων ἐπὶ τῶν τεχνολογικῶν προόδων, ποῦ συντελοῦνται εἰς τὰ ἐργαστήρια ἐρευνῶν καὶ τῆς βιομηχανίας τῶν ἐπιστημονικῶς προηγμένων χωρῶν.

γ) Ἡ μόρφωσις καὶ ἡ τεχνικὴ ἐπιμόρφωσις καὶ ἐνημέρωσις πρέπει νὰ συντελῆται, εἰ δυνατόν, ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς πυραμίδος τοῦ στρατεύματος.

Αὐτὸ σημαίνει: πολλὰ πανεπιστήμια, πολυτεχνεῖα, τεχνολογικὰ ἱνστιτούτα κ.λ.

δ) Ἡ χώρα ἢ ὅποια διαθέτει τὰ περισσότερα ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα εἰς ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς, θὰ ἔχη καὶ τὰ καλύτερα ἡγετικά στελέχη καὶ τὸν καλύτερον στρατόν.

ε) Ἡ διάρθρωσις ἐνὸς στρατεύματος ἀπαιτεῖ σήμερον ἐπιστήμονας καὶ ἰδιαιτέρως τεχνικούς.

Ἡ Ἀνωτέρα Σχολὴ Πολέμου μὲ ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω ἐφόδια καὶ πιστῆ εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τὰ πεπρωμένα τῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος συνεχίζει τὸ ἔργον τῆς.

Ἡ δημιουργία ἱκανῶν ἐπιτελῶν μὲ ἀνωτέραν τακτικὴν καὶ ἐπιτελικὴν ἀντίληψιν καὶ μόρφωσιν ὀλοκληρωμένην, ὡς καὶ πνευματικὴν ἱκανότητα, ἀποτελοῦν τὰς προϋποθέσεις τῆς δημιουργίας τῶν ἀξίων ἡγήτορων τῆς αὔριου καὶ τοῦς ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς τῆς Α.Σ.Π.

12. Ἐπίλογος.

Σήμερον παριστάμεθα μάρτυρες βαθειῶν τεχνολογικῶν μεταλλαγῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπέδρασαν μὲ ἀλματώδη καὶ καταπληκτικὴν ταχύτητα εἰς τὴν ἐμφάνισιν νέων μορφῶν δυνάμεων καὶ τεχνικῶν μέσων, νέων μορφῶν παραγωγῆς καὶ διακινήσεως ἀγαθῶν, νέων μορφῶν διοικήσεως παιδείας, μαζικῆς μορφώσεως, ἀλλὰ καὶ μαζικῆς καταστροφῆς. Ὑπὸ αὐτὰς τὰς συνθήκας καὶ προκειμένου νὰ διατηρηθῇ ἡ παγκόσμιος εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, σήμερον αἱ Ε.Δ. εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ προσαρμώζουσιν συνεχῶς κατὰ τὸν πληρέστερον τρόπον τὴν ὀργάνωσιν, τὸν ἐξοπλισμὸν καὶ τὰς ἀντιλήψεις ἐπὶ τοῦ τρόπου δι-εξαγωγῆς ἐνὸς μελλοντικοῦ πολέμου.

Τὸ σῶμα τῶν ἐπιτελικῶν ἀξιωματικῶν καλεῖται σήμερον νὰ διαδραματίσῃ ἀξιόλογον ρόλον εἰς τὴν δημιουργίαν στρατιωτικῆς ἐτοιμότητος, διὰ τῆς ἐπιλογῆς καὶ χρήσεως τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολο-

γίας, εἰς μίαν ἄνευ προηγουμένου σκληρὰν ἀνοδικὴν πορείαν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τῆς χώρας μας εἰδικῶς, καὶ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους μας γενικῶς. Ὅμως ὁ ἐπιτελικὸς ἀξιωματικὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εὐρίσκεται ἐν ἀπομονώσει ἀπὸ τὸν λοιπὸν κόσμον τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου. Οὗτος δέον νὰ εὐρίσκεται εἰς διαρκῆ σχέσιν πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν τεχνολογίαν, καθὼς καὶ τὸ περιβάλλον του, τὴν ζωὴν καὶ τὴν κοινωνίαν. Ἡ ἱστορία θὰ καταδείξῃ, ἂν ἡ Ἄνωτέρα Σχολὴ Πολέμου ἐπέτυχεν εἰς τὴν ἀποστολὴν της.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ Σ. ΑΝΘΕΜΙΔΗΣ

RÉSUMÉ

Achille S. Anthémidis. Académies militaires en Macédoine à partir de l'antiquité jusqu'à présent.

L'essai en mains présente en caractères forts les deux centres d'entraînement de chefs militaires en Macédoine, de l'antiquité à nos jours. En partie première sont juxtaposées comme une sorte de note d'introduction, de remarques se référant à l'activité diplomatique et militaire des Macédoniens Anciens. Ensuite sont exposés d'éléments se référant à la formation et la fonction de la première «Académie de Guerre» en Macédoine, le but de sa création, ainsi que quelques notes sur la conception, autrefois en vigueur, quant au sens de la guerre, la stratégique et la tactique, le droit de discipline en vigueur à l'armée macédonienne et enfin l'ordre hiérarchique existant aux forces armées des Macédoniens.

La deuxième partie se réfère à l'époque contemporaine et particulièrement dès l'apparition à l'horizon de la terre macédonienne lors de l'année 1950 de la dénommée «École Supérieure de Guerre». En ce chapitre sont examinées la forme légale, l'organisation et le fonctionnement de l'École Supérieure de Guerre. Pourtant, le texte en mains rémonte en mode très synoptique aux origines de l'évolution du droit des forces armées helléniques dès la constitution de l'État Hellénique après la Guerre de l'Indépendance jusqu'à nos jours. Clairement, en cette partie de l'étude est accentuée l'influence qu'ils ont exercé successivement le Droit de Guerre Allemand, Français, Anglais et Américain quant à la formation du Droit de Guerre des forces armées de la Grèce.

À la fin sont juxtaposées de remarques de l'auteur quant aux horizons futures de ce qui concerne l'activité et la mission de l'Académie Militaire en Macédoine.